

SEVER SASARMAN

MUZEUL DE ARTĂ CLUJ-NAPOCA
CLUJ-NAPOCA 2018

SEVER SĂSĂRMAN

Pictură:

PORTRETE DIN ALTĂ VIAȚĂ

REVES
EDITORE

Coperta: Întors din vise

Muzeul de Artă Cluj-Napoca

Piața Unirii, nr.30

Portrete din altă viață/ Pictură/ SEVER SĂSĂRMAN

Curator: Lăcrimioara Georgeta Chițoiu

Curatori asistenți: Dorina Omescu și Elena Apostol

Foto: PROFI FOTO AGFA Arad

Concept catalog: Sever Săsărman

Editor: Reves-Editore

Ediție îngrijită de Călin Săsărman

Via del Bosco 14.CH6962 Lugano

Tel. 0041919724084

Reves Editore

ISBN 88-901495-9-0 207673

Tipar: PRINTON SRL, Oradea

**„Învață-mă doar vorba de care tu să tremuri,
Semănător de stele și-ncepător de vremi”**

Mihai Eminescu

Poetul

Cuprins:

Iakob Attila: Prefață.....	9
Note critice de: Dorel Topan, Negoită Lăptoiu, Felicia Grigorescu, Doina Păuleanu, Vasile Sărăndan, Tudor Zbârnea, Ovidiu Suciu, Ludmila Toma, Virgil Rațiu, Marcel Tolcea, Aurel Chiriac și Elena Apostol.....	11
Reproduceri după operele autorului.....	28
Spovedania unui învins.....	238
Expoziții colective.....	240
Expoziții personale.....	242
Notă sumară cu premii și distincții.....	244
Lista lucrărilor reproduse.....	245

Diana

MUZEUL DE ARTĂ CLUJ-NAPOCA

CLUJ-NAPOCA 2018

“Poezia și pictura își au rădăcinile în perioada copilăriei, amândouă m-au fascinat și mă încântă încă. Pictez și cânt. Așa a început drumul artei, un drum fără întoarcere, fără popas... frumosul mă atrage irezistibil, ca o dăruire.”

Sever Săsărman

Este extrem de dificil de evaluat sau prezentat creația unui artist care, în decursul mai multor decenii, a încercat și reușit să ofere un spectru larg de lucrări, care abordează nu numai teme simple, ci și complexe, multidimensionale, unde prezentarea vizuală este însoțită de un mesaj sublim, dar puternic. O asociere clară și matură între formă și conținut este probabil cea mai caracteristică trăsătură a lucrărilor lui Sever Săsărman, unde abstractul nu este unul atât de îndepărtat, ci unul apropiat sufletului și viziunii asupra contextelor de proximitate sau a celor de ansamblu, care în esența lor se află într-un echilibru total. Dinamica gândirii se contopește cu mesajul elocvent al ideii în așa fel încât creația artistică capătă o semnificație profundă în momentul savurării ei, oferind abstractului lui Sever Săsărman o caracteristică inconfundabilă.

Artistul s-a născut la 7 iunie 1930 în satul Nimigea de Sus, România, dar în 1982 se va stabili în Elveția unde își va desfășura activitatea de creație în următoarele decenii. În această ambianță, apelează la artă și poezie în mod mai intens, astfel creațiile sunt impregnate de elemente și motive care pot fi catalogate ca profunde și puternice, cu rădăcini în cele două spații culturale europene. Desigur, aici putem observa și o transformare care se concretizează în abordarea unor căi de creație care devin astfel o semnătură artistică. Sever Săsărman consideră că: “...pictura e viața vieții mele... fără ea, parcă nu aş exista...tehnica mea a fost o căutare, pentru că eu veșnic sunt în căutare...eu caut în sufletul meu un mod de exprimare prin culori...forțez culorile, natura materiei, ca să-mi pot exprima sufletul“. Profunzimea acestei atitudini denotă nu numai experiență și claritate tematică, ci și o structură clară a abordării actului de creație spre o direcție unde arta proprie devine un limbaj profund și un instrument de expresie a universului interior.

Sever Săsărman, pe parcursul carierei, a participat la diverse concursuri, obținând peste 20 de premii și distincții, printre care: Marele Medalion de Aur Marc Aurelio/Concursul Internațional de Pictură „Italia 2000”, Napoli; Medalia de Aur, Parma, Casal-maggiore/Expoziție de Artă Contemporană; Medalia de Aur, Pompei/Concursul Internațional de Pictură și Sculptură; Medalia de Aur, Roma, Academia de Artă/Expoziția Internațională de Pictură; Medalia de Argint, Sulmona/Expoziția de Pictură Româno-Italiană. În calitatea de membru al Societății Artiștilor Francezi din

Paris, al Societății Artiștilor Independenți din Paris, al Academiei Italia, al Asociației Siciliene de Litere și Arte sau al Asociației Artiștilor Ticinezi-Elveția, artistul a participat activ la promovarea culturii și picturii moderne în spațiul european și internațional. De peste patru decenii, Săsărman participă la diverse expoziții colective și personale în România, Franța, Italia, Canada, Japonia, Elveția.

Cu ocazia expoziției organizate la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca în luna iunie a anului 2018, artistul ne oferă o selecție de lucrări care au scopul de a introduce vizitatorul în lumea fascinantă a picturii și, în oarecare măsură, în universul creației lui Săsărman. Totodată, această introducere reprezintă și un moment important, deoarece prezența pentru prima oară a artistului în spațiile expoziționale ale muzeului va reprezenta și pășirea pe scena artistică clujeană a unei colecții de lucrări care reflectă nu numai o evoluție, ci și formarea unui spirit artistic excepțional.

Iakob Attila

Culori fără frontiere

Valoarea artistului este recomandată de numeroasele cronici ale unor prestigioși exegeți, de numeroasele sale expoziții și premii internaționale. Artistul a ținut să sublinieze, în cuvântul său rostit de deschidere, influența apartenenței la obârșiile sale asupra căutărilor artistice.

Pictura sa este un permanent exercițiu de contemplare a misterului lumii. Sursa inspirativă este depozitarul imaginar al artistului, interioritatea sa poetică. Relicve istorice, amintiri personale, repere geografice, elemente antropomorfe sau zoomorfe sunt motive cărora pictorul se străduiește să le smulgă esențialul. Memoria afectivă este cea care dictează imaginea, nu imaginea realității concrete.

Uimirea și admirația sa asupra lumii este învăluită în fluiditatea apei, a focului, a aerului. Estomparea conturului formelor până la dizolvarea totală a acestora este de fapt reflectarea, primatul sentimentului asupra raționalului în discursul estetic al artistului. Abstracționismul liric este curentul căruia am fi tentați să-l asociem pe Sever Săsărman. El este însă profund european, pentru că din această perspectivă, dacă în America acest curent a putut să-și revendice supremația o bună perioadă, în Europa arta era dominată de personalități la Picasso sau Matisse, care chiar și în cele mai sintetice opere păstrau o urmă de figurație, esențializarea este filtrul poetic pe care pictorul îl interpune între lume și sine. Este o pictură melancolică și intimă, cu alte cuvinte, puternic personalizată. Discursul său este un perpetuu remember, o evocare permanentă. Imaginile sale, de multe ori, datorită fluidității pastei care se constituie într-un dialog cromatic suficient sieși, erup în afară. Culoarea invadează și domină forma până la o submina.

Lucrările sale nu definesc, în general, subiecte și motive puternic identitare.

Imaginile sale definesc mai degrabă entități energetice, fără a particulariza. Își proiectează propriile trăiri și distanțe sentimentale la scară cosmică. Inconștientul, cu abisurile sale, se proiectează în imagini cosmice, Starea sa lăuntrică este exprimată prin capacitatea artistului de a fluidiza culoarea sau prin pulsațiile reliefului pastei, frământările acesteia la nivelul suprafeței picturale. Pictorul, nestâmpărat precum alchimistul, nu se mulțumește cu vopselele care-i sunt la îndemână. Experimentează amestecuri de pigmenți și solvenți care ar putea să-i hrănească pofta de a transforma materia în lumină, rigiditatea statică a materialului sicativat în fluidități de o cursivitate dinamică, la fel ca neastâmpărul frământărilor sufletului omenesc.

Exhibarea imaginii, de cele mai multe ori, este primul pas, urmând apoi definirea ei prin investigare și relevarea particularităților subiective sau prin asocieri metaforice cu realitatea obiectivă. Este exact pe dos ca de obicei, așa cum ne obișnuisem până la pictura abstractă. Așa s-a mai întâmplat la Kandinsky la Paul Klee sau la Jackson Pollock. Dar numai acea direcție a abstracționismului subiectiv, căruia Săsărman îi subscrie întreaga sa creație, apelează la stări afective, care uneori ne conduc spre nebătute căi ale inconștientului. Culoarea vine, la Sever Săsărman, din sursa sa primordială, lumina. Unele lucrări își reduc gama până la monocromie, culoarea în sine ca la Mark Rothko, având capacitatea de a defini o stare.

Un desen delicat și sincer transpare din culoare în guașele sale, unde lumina vine din interior, din albul suportului ca și în vechii olandezi, de data asta, din albul hârtiei. Spiritul ludic și sinceritatea desenului îl apropie de arta brută a lui Jean Dubuffet.

Ferm și grațios, aproape agresiv și delicat în același timp, este întotdeauna strălucitor în culoare, emanând energii

solare care evocă bucuria de a trăi o stare de fericire și gratitudine.

Creația lui Sever Săsrman este în întregul său, suficient de diversă și în același timp îndeajuns de unitară încât să descrie un traseu al unui artist complet, stăpân pe propriile sale mijloace, conectat la o problematică care se referă la întrebările fundamentale ale omului asupra lumii, printr-o retorică care în egală măsură ține de substanța poetică, dar și filosofică.

O carieră împlinită de o operă prolifică și personalizată, certificată de cardinalitățile recunoașterii sale ca artist.

Dorel Topan

Consultant artistic la Muzeul județean de
Artă Baia-Mare

Pictura lui Sever Săsărman străbătută de un viguros freamăt spiritual

Specializat și activ în domeniul juridic încă din 1955, Sever Săsărman avea să-și întrească fluxul biografic cu o constantă, rodnică și originală preocupare creativă. În straturile intime ale unei generoase sensibilități se stratificaseră fecunde disponibilități care aveau să-i canalizeze energiile către un incitant și distinct destin artistic. La începutul anilor '60 se afla deja într-o stimulantă relație cu pulsul expozițional din vestul țării, fiind integrat în semnificative sinteze anuale ale plasticienilor profesioniști din Arad și Timișoara. O cuceritoare natură și-un păstrător suflu al exercițiului coerent și sugestiv îl vor impune conștiinței publice, încurajându-i manifestarea în datele unei prolifice autenticități. După un deceniu și jumătate de solide acumulări și fine decantări, ivindu-se și prilejul confruntării directe (din 1975) cu exigențele unor elevate medii și climate culturale, cum erau cele din Italia și Franța, atinge acel prag evolutiv al limbajului plastic capabil să valorifice integral și prodigios plămada unui plurivalent fond ideatic și afectiv.

În perimetrul unui amplu câmp imaginativ aveau să se insinueze subiecte extrem de diverse pentru că la temelia invocării trona admirabila voință de a da întruchipare prin culoare unui inepuizabil tezaur de date, întâmplări, argumente, certitudini, care i-au brăzdat viața sau marchează existențialul curent al fiecăruia dintre noi, martori și părtași la tulburătoarele mutații și deveniri ale naturii și lumii înconjurătoare. Nevoit să trăiască ani buni distanțat geografic de vatra sacră a obârșiiilor care i-au înnobilit cugetul și firea, a simțit nevoia firească să le eternizeze freamătul, nu prin patetism sentimentalist ci prin filtrul unei viziuni sintetizatoare

de trăiri esențializate, nu lipsite de un anume fior nostalgic. O copilărie trepidantă petrecută în intimitatea fabuloasă a satului natal Nimigea de Sus, situat în nordul podișului transilvan, avea să-l familiarizeze cu un statornic sentiment: al dragostei față de oameni, viețuitoare, privesți, tradiții și istorie națională. Cu un tulburător prinos de recunoștință le identifică vibrațiile transpu-nându-le inspirat prin intermediul configurării metaforice și-a semnului simbolic. Drept urmare imaginile s-au convertit în evocatoare efigii de uman universalizat.

Pentru a face veridice și convingătoare resorturile pro-funde ale unui impresionant caleidoscop de descoperiri și revelații și-a plăsmuit propriul angrenaj de soluții formale cu care va opera sigur și dezinvolt până la virtuozitate. Asupra suportului pictural – de obicei din carton – așterne inițial un strat de material vâscos și fluid asupra căruia intervine prompt și ferm cu alerte atingeri digitale grație cărora se dezvoltă precipitate reliefări. În funcție de rațiunile pretextului imaginativ, caligrafiază volume și ritmuri pe care le ordonează în animate câmpuri brăzdate de motive și forme hieratice, amintind de factura picturilor rupestre, comprimând morfologiile puternic stilizate până la vecinătatea cu diafane abstractizări. Obține în final suprafețe accentuat tensionate, asemenea unui crater vulcanic activ, peste freneziile pulsațiilor volumetrice – duse deseori către factura vâltorilor expresioniste – revărsând cu elan și evident discernământ straturi de culoare în diversificate intensități și orchestrații. Îi plac și distribuie obsesiv – în lucrările desăvârșite în ulei și tehnică mixtă – fluxuri cromatice exuberante, explozive, încurajate și de penetranta infuzie a solarității, pentru ca în guașe tonalitățile să primească predilect aspecte mai sobre, cu dominante în ocru și în brunuri patinate, cu similitudini și prelungiri de ecou din fresce medievale românești.

Râvna cu care Sever Săsărman populează

câmpul reprezentării cu un greu egalabil quantum de transpuneri portretistice îi particularizează indubitabil viziunea și stilul în contextul unor experimente contempo-rane tot mai îndepărtate de evidențele fizionomiei umane. E drept că nici reputatul pictor român – statornicit pe meleaguri helvete – nu se lasă ademenit sau mulțumit cu anecdotica purei înregistrări de concret direct vizualizat. Fără excepție, toate configurările au ca temei și motivație ambiția de a ipostazia chipuri emble-matice, aureolate de flacăra mereu vie a spiritului în neconținută neliniște și ardență. Înțelepți, voievozi, martiri ai istoriei naționale, fapte dragi întipărite pe ecranul memoriei afective alături de multe desprinse din tezaurul patrimoniului universal, se inserează pe referențiala friză a umanității pilduitoare, sursă de reflecție și îndemn la virtute pentru cauza unui nobil ideal.

Persistă în pictura maestrului Sever Săsărman o incitantă impresie de ancorare în inefabilul unui timp imemorial, o senzație mereu proaspătă și reconfortantă de dezvăluire și evocare în contact cu splendorile unui univers încărcat de taine și frumuseți, înviorat de miremele unor învolburate alcătuirii florale, proiectate pe ecran celest sau acvatic, frecvente reconstituiri de feerie solară care inundă fastuos spații insolite, enigmatice amurguri cu infinite stingeri tonale, alături de spectaculoase descătușări și frenezii cosmice, semn de abundență la nivelul sensibilității a unui viguros suflu liric.

Gândul de a se afla din nou în contact cu receptivul și caldul public din patria natală, dând curs unei inspirate și laudabile invitații venită din partea sătmărenilor, se va materializa netăgăduit într-un profund eveniment cultural, beneficiind și de sprijinul competent al istoricilor de artă activi în ambianța presti-giosului muzeu local.

Profesor univ.dr.
Negoia Lăptoiu

Un poet al culorii

A-l citi în culoare și formă pe Sever Săsărman este ceva provocator. Cu cât se prelungește actul citirii, cu atât sensurile de sub drapajele pastei groase de culoare se îmbulzesc înaintea noastră și ne provoacă o uimire bucuroasă și pură.

Ce poate fi mai îmbucurător decât copilăria, oamenii și istoria neamului tău.

Vernisajul expoziției de la Satu-Mare s-a bucurat de un succes deosebit. Au fost prezenți primarul orașului Iuliu Ilyés, vicepreședintele consiliului județean Adrian Ștef, președintele UAP Satu-Mare, presa locală și mulți iubitori ai artei. Sever Săsărman e un poet al culorii și al liniei. Este chiar și un poet al cuvântului atunci când mărturisește despre copilărie, părinți și arta sa.

Evenimentul de la Satu-Mare, prin care artistul reia seria expozițiilor din România, ne prezintă două ipostaze total diferite. Pe de o parte amintiri din copilărie – goașe puternic sugestive, uneori cu contururi puternice – și, pe de altă parte, ne sunt prezentate scufundări în structurile nevăzute ale ființei, ale fenomenului natural sau ale imaterialului ideatic. De această dată spațiul de manevră cromatic este foarte larg, de la explozia culorii în curcubeu până la retragerea în singular. Tehnica se schimbă, pasta se îngroașă forțând tridimensionalul, până la modelare în solid, ce naște un puternic joc lumină-umbră, care încarcă opera cu puternice valențe expresioniste. Obiectele și personajele se reduc uneori până la singular, precum s-a redus culoarea.

Astfel, prin intermediul operei de artă, pictorul Sever Săsărman ne trimite în spațiul în care vibrațiile noastre interioare se regăsesc într-o aceeași lungime de undă. Alfabetul scrierii fiind descifrat, voalul misterului se ridică și se stabilește bucuria creației.

Dr.Felicia Grigorescu

Strălucirea și puritatea dintâi

Pictura lui Sever Săsărman este abstractă, dar care are o clară sorginte figurativă. Poți desluși în lucrările sale traseele energetice încărcate cu atâta strălucire și culoare. Mai poți desluși traseele sufletești și mentale pe care le deschid lucrările. Totodată, mai deslușim filogeneza motivelor care ajung în cele din urmă strălucitoare, cu semne ale unor prezente care s-au simplificat și stabilizat în timp.

Dorința lui Sever Sasărman de a avea o expoziție în Constanta, pe malul mării, se leagă de dragostea lui pentru marea noastră, pe care a văzut-o când avea spiritul de copil.

În atmosfera lucrărilor sale este un fapt asemănător aerului în verile toride, este o apăsare și în același timp o eliberare prin intermediul culorilor atât de pure și de strălucitoare. Este un mod de a gândi peisajul ca stare de suflet asimilat, și, în același timp, trecut prin filtrele tuturor surdinelor pe care o vocație a abstractului le pune unui demers cu valoare simbolică.

Recunoaștem în fixația pe care o are Sever Săsărman pentru culorile primare, un soi de nostalgie teribilă. E amintirea culorilor României, pentru că iată, Domnia Sa se întoarce asemenea fiului risipitor, pentru că inima lui a rămas aici. Acum, vine să însoțească acest parcurs existențial la o vârstă a maturizării creatoare, când, rememorând etapele demersului său creator își dă seama cât de importante au fost momentele sale culturale în care s-a stabilit amprenta și matricea pe care va evolua ulterior.

Am găsit în cărțile pe care și le-a editat Domnia Sa, sau i-au fost editate, aceste parcursuri biografice exemplare, în care se pot regăsi etapele existenței sale. Lucrările sunt făcute cu o hărnicie și cu o dăruire

totală, pentru că ele pornesc efectiv din inimă. Se vede momentul în care el pune mâna pe culoare. Știe cum să o aștearnă. Știe să găsească toate armoniile contrastante. Nu are o pictură a rafinementelor, o pictură a lucrurilor trecute prin filtrul unei sensibilități care voalează energiile creatoare. Arta dânsului, pur și simplu, este o energie pură.

Și fără să găsesc nicio similitudine, în momentul în care am văzut cum arată lucrările Domniei Sale, m-am dus cu gândul la unul din cei mai mari creatori europeni, care a avut o influență uriașă asupra dezvoltării peisagisticii impresioniste și apoi a celei care abstractizează demersul impresionist. Este vorba de W.Tornër, cel care va începe acele neguri atât de puternic imaginative, acele lupte cosmogonice în care oamenii devin pur și simplu elemente manipulatorii ale unui destin pe care nu și-l mai pot asuma.

Deși pictura lui W.Tornër se bazează pe sensibilități și pe delicatețe ale culorii, Sever Săsărman nu dorește aceste calități în arta sa. Domnia Sa nu vrea aceste delicatețe să le pună în surdina pasiunilor pe care le dezlănțuie pe pânză, pentru a nu diminua forța spiritului și esența esteticii. Astfel, propriile energii creatoare își găsesc traseele din acest prea plin al unei sensibilități din cele mai ardente. Când spunem că un pictor este colorist excludem, în general, demersul care duce la conturarea obiectelor prin contururi de desen. Acest lucru nu există în arta lui Sever Săsărman.

Dânsul gândește cu o pensulă hotărâtă și serioasă. Stilizează. Esențializează. Ajunge până la simbolistica unor elemente pe care le combină în compoziții abstracte. Abstractul este sătmărelnic și pornește întotdeauna dintr-o atmosferă colorată care își găsește rezonanțe sufletești de fiecare dată.

Domnul Sever Săsărman este atât de blând cu viața de fiecare zi. Cred că forma de egalizare a acestor energii care

sunt descătușate prin intermediul picturii reușesc să facă din Domnia Sa acel om atât de bun, blând și iubitor, care, în confortul și tihna vizuală, trăiește într-o vecinătate din cele mai agreabile. Dar, energia creatoare a pictorului Sever Săsărman are nevoie de aceste explozii coloristice și de suprafețe mari a lucrărilor. Tablourile sale acaparează spațiul. Ele manifestă o foame de spațiu. Fiecare lucrare tinde să acapareze nu numai spațiul din jur ci și să intre într-o reacție de coeziune cu lucrarea care este alături. Și reușește, prin intermediul acestor violente care nu sunt niciodată stridente, să redea acel sentiment de vitalitate pe care îl degajă pictura sa. În ultimă instanță, are de-a face cu traseele energetice, cu traseele sufletești, cu traseele unor violențe cromatice care există. Peisajul dobrogean și peisajul marin, atât de îndrăgite de Sever Săsărman, i-au fost din acest punct de vedere matrice spirituală.

Avem de-a face cu o pictură decantată care a avut curajul să se afirme pe ea însăși într-un mediu străin. Nu a fost ușor. A fost o bătălie pe care Sever Săsărman a câștigat-o. Noi știm cât de puțin prietenoasă este orice țară cu artiștii veniți din alte părți ale lumii. Dar iată că, reușind cu această forță care copleșește, cu această voință de a da rilaș simțămintelor sale lăuntrice, cu această capacitate de a domoli contrastele și de a le prezenta într-o formă citibilă și mai ales într-o formă care face plăcere ochiului chiar dacă ele ajung la această strălucire și puritatea dintâi.

Toate aceste lucruri îl recomandă pe Sever Săsărman ca pe un colorist, un colorist de seamă, care ne leagă mai mult de spațiul și tradiția noastră coloristică. Dar, în această atmosferă, atmosferă fantastică, pentru că dincolo de traseele în care figurativul se convertește în abstract, există, pur și simplu, această apetență pentru expresivitate, care este o altă caracteristică a picturii lui Sever Săsărman. Expresivitate care iată nu are nevoie nici de forme, deși forme aș spune baroce. Sunt

forme primare, foarte simple. În fond, este o pictură a modalităților primare de expresie, care este cu atât mai impresionantă în simplitatea și în puterea de rezonanță cu care o investește Sever Săsărman. Este o expoziție care vine să confirme faptul că oricât ai voiaja, porți în suflet culorile țării tale din care îți tragi elemente care țin de o anumită structură sufletească și stilistică.

Sever Săsărman demonstrează că oricât ai călători în lume și oricât de bine te-ai simți într-un mediu civilizată și binevoitor, în fond, Domnia Sa este acasă, aici, între ai săi. La țărmul de mare pe care l-a îndrăgit și l-a purtat atâta vreme în suflet. Lucrările sale sunt manifeste ale acestor stări explozive, ale acestor întoarceri în timp și spațiu, ale acestor regăsiri care sunt de fapt tot atâtea momente de convergență fericită între un artist și modalitățile sale de exprimare.

Mulțumim Domnului Sever Săsărman pentru expoziție și prezență.

Dr. Doina Păuleanu

Mânuitorul de fulgere

Așezându-și cartea („monografie – album”) sub moto-ul „*Când torsul s-aude l-al vrăjilor caier/ Argint e pe ape și aur în aer*” („Mortua est”) dintr-un Eminescu ocult și ezoteric, pictorul Sever Săsărman – ajuns la o vârstă care îi dă dreptul (și posibilitatea) să arunce o privire panoramică asupra propriei creații – încearcă să se descifreze pe sine însuși, ca într-un soi de psihanaliză în care își strângi din nou în ghem firul depănat al existenței.

Nu întâmplător am făcut referire la psihanaliză, căci artistului nostru, stabilit în Elveția, i se găsesc mai multe asemănări cu Carl Gustav Jung, doctorul ce nu numai că a mântuit analiza psihologică de orice conotații vulgarizatoare, ci a și arătat, ori de câte ori a avut prilejul, ce rol deosebit are arta în terapia sufletului omenesc.

Când citești o mărturie a pictorului, de genul „*Purtam în mine zile și luni întregi, dacă nu și ani, o viziune, și când sosea momentul de a o împinge pe pânză, mă simțeam așa de concentrat încât uitam totul (și trebuia să fie așa). Și când pun pensula pe pânză, nu mă pot conduce după visul meu ci după drumul pensulei. Era ca un fel de destin și realizam tabloul ca mânuind un fulger*”, gândul te duce automat la Jung.

„A mânuii fulgerele” este un alt mod de a spune că ești Zeus, adică însuși Demiurgul. Pictorul, identifi-cându-se cu arhetipul Creatorului, își asumă riscul de a lucra cu fulgerele, adică de a converti viziunile în forme artistice accesibile nouă, muritorilor. Banalizând, dacă vreți, artistul este transformatorul de înaltă tensiune ce coboară voltajul arhetipurilor la nivelul accesibil al lumii noastre, al celor cinci simțuri. Primejdia? O spune (în cunoștință de cauză) Eminescu, cel invocat la început: „Unde-s șirurile clare din viață-mi să le sun?/ Ah! Organele-s sfărmate și maestrul e nebun”.

Căci și Creatorul, la urma urmei, nu e nici el altceva decât un om, proiectat să funcționeze la curent monofazic, iar cuplarea repetată la un asemenea amperaj, nu putea să sfârșească altfel.

Inspirat de arta populară românească, de istoria neamului, sau, pur și simplu de natură, lucrările lui Sever Săsărman dovedesc mereu o unitate stilistică mai importantă pentru un artist decât orice altceva.

Iar considerațiile de mai sus nu au alt scop decât să vă îndemne a veni vineri la ora 16, la Teatrul „Ion Slavici”, unde pictorul o să-și lanseze o „monografie-album”, apărută în condiții grafice deosebite la Editura Reves din Lugano și despre care vor vorbi pictorul Onisim Colta și poetul Vasile Dan.

Vasile Sărăndan

Adevărul Arad

15 septembrie 2015

Alte zone ale universului

Sever Săsărman este un artist de o profundă trăire spirituală, care știe să-și modeleze la infinit materia picturală. Este artistul care, la limitele spontanului și ale rațiunii interioare, reușește să materializeze spiritualitatea. În matca lui distinctivă realizează suprafețele cu pasta ordonată spontan, iar pe de altă parte parcă se intervine din exterior cu materia cromatică, aparent suflată sau aruncată ca o privire. Este un artist care, după opinia mea, știe să oscileze între inițiativ și modern. Este un artist care are puterea de a construi cu fermitate suprafețele pânzelor sale, un artist de excepție în sensul creării unui discurs integrat. Toate variațiunile lui pentru discursul său artistic, vin într-o convergență sigură, exaltate cromatic. Este un artist care pare că are un sistem imagistic infantil, dar nu este așa pentru că această atingere este doar sensul ideatic și chiar inițiativ, pentru că pânzele sale amintesc despre desenele de pe stânci și din peșteri, desenele inițiatice care nu se știe cu câți ani în urmă au fost realizate.

Sever Săsărman este un artist cu o tărie excepțională, un artist care a avut curajul la o anumită vârstă să se mute în occident, în Elveția, unde a reușit să-și continue discursul artistic la fel de laborios ca în anii în care s-a aflat în România, la Arad.

Această expoziție cred că este una dintre bunele expoziții realizate de Muzeul Național de Artă al Moldovei, căci are opere de o încărcătură excepțională, atât prin idei de la limita văzutului și nevăzutului, până la idei absolut universale, trecute în alte zone ale universului.

Tudor Zbârnea
director general al Muzeului Național de
Artă al Moldovei

Un generos curcubeu solar

Nu e la îndemâna oricui să aibă expuse la Muzeul de Artă din Satu-Mare aproape 100 de tablouri în confruntarea cu un public receptor, avizat, în frunte cu primarul oraşului și reprezentării Consiliului Judeţean, precum și numeroși critici de artă și ziariști. O face aceasta Sever Săsărman și este răsplătit cum se cuvine de către numerosul public aflat la vernisajul expoziției din 05 decembrie 2008. Criticii, dar și publicul au validat acest demers artistic.

Sever Săsărman este în primul rând un mare colorist, care abordează o pictură rafinat-conceptuală, plecând de la satul copilăriei și adolescenței până la incursiunile filozofice în teritoriul cosmogonic, făcând incursiuni semnificative psihologice, prin abstractizare și inovații tehnice naratoare. Lucrările sale stau sub semnul pozitiv al luminii protectoare și eliberatoare de spaime sub binecuvântarea Divinității ocrotitoare.

Umblat cu succes prin lumea bună a artei franceze, italiene, elvețiene, americane sau japoneze, fără a se rătăci în acel magic și fascinant labirint, el se întoarce Acasă ca un bun ardelean român, marcat definitiv de nostalgia satului natal, cu spovedaniile lui de taină, ce ne comunică un generos curcubeu solar.

Ne impresionează și tușele sale viguroase cu o nezăgăzuită dăruire de pasta stratificată în compoziții inspirate, elaborate ori spontane ca într-un dicteu divin, dar și subordonate intrinsec unor concepte de introspecție și expresie expresionistă în care privitorul tablourilor își regăsește autorul în matricea lui spirituală.

Însăși titlurile date de Domnia Sa lucrărilor, sunt provocatoare, dar și deslușitoare de semnificații pentru cei care le contemplă în taină.

Ascultându-i la vernisaj intervenția verbală, pictorul și-a mai celebrat o virtute: modestia, ce exclude emfaza, cu respectul total pentru actul de creație și statornică virtute pentru Neam și Vatră strămoșească.

Ovidiu Suci

Gazeta de Nord-Vest
Satu-Mare, 09.12.2008

Un eveniment tulburător

Întâlnirea cu pictura lui Sever Săsărman a devenit pentru mine un eveniment tulburător, descoperirea unei neobișnuite lumi a imaginilor, făurită de către un artist plastic de o strălucită individualitate creatoare. Chiar la prima vedere a seriei de tablouri se percepe o emanație luminoasă aparte a bogatului colorit, care este degustarea bucuriei, ce va urma după scufundarea într-un tărâm estetic misterios...

Și, deodată apare încrederea față de artist: autoexprimarea lui este extrem de sinceră, fără cea mai mică intenție de a surprinde spectatorul sau măcar de a demonstra implicarea sa în tendințele contemporane ale artei. Lucrările abstracte, semi-abstracte și realist-poetice ale lui Sever Săsărman vădesc un conținut spiritual-emoțional care pornește din inima autorului. Bogat în nuanțe, acesta se varsă în complexe structuri pulsatorii ale picturii. Polaritățile sunt reprezentate de acorduri cromatice sonore și melodii ce licăresc în surdină.

Analogia cu muzica nu este întâmplătoare. Exprimarea stărilor sufletești ale artistului este determinată direct de vibrațiile de culori și reliefuri, tot așa cum muzica, care nu are nevoie de cuvinte, este determinată de sunetele instrumentelor. Și spectatorul, sensibil la limbajul specific plasticii culorilor, recepționează atmosfera aparte a acestei picturi muzicale, ridicându-se pe valuri-zbuciumată de emoții sau cufundându-se în meditație.

Sever Săsărman este liber în autoexprimare, în căutarea mijloacelor adecvate pentru anumite momente din viața sufletului său. Maniera degajată a desenului în multe dintre lucrările sale este o mărturie a caracterului improvizat al execuției. Dar este posibilă și metoda inversă, atunci când

cunoașterea posibilităților de exprimare ale materialului pictural trezește imagini asociative, corelate cu experiența senzorială. De exemplu, pictând cu roșu-roz într-o tehnică mixtă, combinând nuanțele acestuia cu incluziuni ale altor culori, artistul creează *Ghitaristul*, *Zorele roșii*, *Amurgul serii*. Având la bază albastrul, el aduce la viață pânze ca *Flori de gheață*, *Cavalerul albastru*, *Călăreț în noapte*, *Plăvanii*.

Fantezia îi permite maestrului să prezinte pe pânză chiar și fenomenele Cosmosului tainic: *Aștrii în haos*, *Poarta infinitului*, *Foc în soare*, *Luceafărul mării*. De cele mai multe ori însă, artistul transfigurează motivele telurice ale viziunii, în aspecte filosofico-poetice: *Glasul codrului*, *Satul de dor*, *Pe întinsele ape*, *Pădurea de aur*. Toate acestea aparțin lumii poetice a viselor, amintirilor, închipuirilor... Existența lor, provocată de fantezia pictorului, nu mai depinde de voința lui, ci presupune aportul creativ a spectatorilor, fascinați de această lume magică și captivantă a imaginilor.

Interesante sunt lucrările în care un singur chip acoperă întreaga pânză: *Sergiu Vaida-amicul meu*, *Bălcescu*, *Dascălul din satul meu*, *Portretul unui învins*. În mod paradoxal efectul este dublu: prin mărire exagerată, chipul apare din pelicula de culoare neobsesiv, doar reliefat, plastica formei pare fluidă, într-un proces de fasonare neterminat. Toate portretele se află în starea sufletească, transmisă prin variațiunile unei culori corespunzătoare.

În compozițiile lui Sever Săsărman, executate în guașă cu ușurința unei schițe, se deslușește fără mare dificultate subiectul simplu, de cele mai multe ori legat de circ sau de tematica pastorală: *Actorii circului Turin*, *Actrița Vali*, *Copilăria amintirii*, *Bivolii și bivolarii*, *Calul meu cu stea în frunte*, *Caprele și căprarii*. Aici, o anumită luminozitate a coloritului, amplificată de caracterul activ al fondului alb, conferă efemeritate figurilor. E limpede că artistul nu a pictat aceste imagini din natură, ci după anumite impresii, redând emoțiile trăite în copilărie

sau mai recent. Naivitatea emoționantă a chipurilor și expresia laconică a siluetelor de animale înrudesce oarecum lucrările pictorului cu desenele copiilor, ceea ce nu împiedică, nici pe departe, manifestarea rafinatei culturi artistice a maestrului.

Diverse ca obiectiv propus și ca realizare, lucrările lui Sever Săsărman stau mărturie unei organicități a dezvoltării creatoare, rare în zilele noastre, în căutările sale se reflectă nu atât dorința de a-și edifica neapărat un stil propriu cu procedee specifice (deși un privitor atent le poate depista), ci necesitatea continuă de cunoaștere a spiritualității lăuntrice corelată cu lumea eternă, precum și a posibilităților expresive ale limbajului plastic. Formele consistente ale compozițiilor (care exprimă ceea ce este pictat) ne transmit sensibilitatea sufletească a pictorului și viziunea acestuia asupra lumii. Am convingerea, că există o apropiere între talentul lui Sever Săsărman și cel al pictorului basarabean Mihail Grecu. Mă refer la nevoia de a te situa deasupra problemelor cotidiene, de a avea tangență doar cu manifestările esențiale ale vieții spirituale și cu marea Natură. Este o relație a sufletelor la nivelul universului subtil al senzațiilor, ce transcede timpul și spațiul.

Expoziția lucrărilor lui Sever Săsărman, oferă unui spectator sensibil, ocazia rară de a se înălța spiritual prin trăirea estetică a Artei autentice.

Ludmila Toma

doctor în studiul artelor

Suflet și lumină

Așa se numește expoziția de pictură pe care o semnează Sever Săsărman. La o privire de ansamblu asupra lucrărilor sale ești tentat să definești arta lui Sever Săsărman abstractiionism de tip clasic, o viziune asumată, așa cum se înfățișează acesta la primii artiști care au dat viață curentului artistic, și este suficient dacă îi pomenesc pe Kandinsky sau Paul Klee. Ce aduce nou artistul, aici, în lucrările sale, este o anume gamă de culori, dominate de un auriu și un verde maturizat, și un albastru care fuge de albastru, la fel ca roșul cu note personale nete. Aici culorile, smulse din pământ, apă și cer (lumile artistului), se îmbină uneori ca nebune, sugerând mișcarea neobosită, ca a unui foc care amestecă continuu culori. Acestea formează doar aparențele cromatice. Artistul nu e liniștit deloc în această/aceste ipostază iar neliniștea lui izvorăște din necesitatea de a comunica.

Cum căile de comunicare sunt multiple, așa și temele de comunicat sunt multiple, iar ele sunt extrase de artist din propria viață, propriile trăiri, începând cu copilăria (o dominantă a prezentei expoziții), a locurilor natale cu miturile lor fără de vârstă, cu jocurile și figurile reprezentate ca participante la spectacole. Toate acestea înseamnă că aparenta cufundare în lumea abstractelor e trădată de nevoia de figurativ, pentru o mai bună înlesnire a comunicării. Lumea figurativă din lucrările lui Sever Săsărman este evocatoare de spații ancestrale și e așezată sub straturi de pânză transparentă care, către marginile ei, se destramă încet, treptat, cum se destramă trecerea omului prin lume. Figurile sunt redată uneori prin ochi de copil, mai aproape de lumea pe care o evocă, reprezentările antropomorfe, asemenea unor măști țărănești, sunt redată prin reliefuri abia întrezărite, părând a fi

„confeționate” din umbre și lumini peste care cineva a suflat una sau două sau trei culori.

Se poate vorbi și astfel despre arta pictorului pe care îl prezint, pentru că o altă dominantă a lucrărilor sale este poezia evocatoare. Până și titlurile pe care Sever Săsărman le dă lucrărilor sunt pline de lirism. Sub aceste înfățișări se prezintă aproape singure ciclurile preferate de autor: tablou-păsări, tablou-flori, cavaleri medievali, tablou-cai, pădurea nebună, muntele slăvit, sărbătorile tradiționale, viața pastorală... Ceea ce se poate citi pe figurile reprezentate adesea este uimirea pe care o exprimă personajele, mirarea în fața lumii, în fața vizitatorului.

Sever Săsărman s-a născut în 1930 în Nimigea de Sus. Este membru al mai multor asociații artistice: Societatea Artiștilor Francezi din Paris, a Artiștilor Independenți din Paris, Academia Italia, Asociația Siciliană de Litere și Arte, a Artiștilor Ticinezi din Elveția ș.a. Din 1982 a plecat din România, este stabilit în Lugano, Elveția. Din 1957 a participat la numeroase expoziții naționale și internaționale în Europa, America și Asia.

Expoziția „Suflet și lumină” a fost vernisată joi după-amiază la Galeriile Complexului Muzeal din Bistrița. Pictorul și-a exprimat bucuria că arta nu l-a trădat și nici el nu a trădat-o niciodată, dar și bucuria că este prezent la Bistrița pentru a doua oară. În prezența unui public numeros, au celebrat evenimentul Silviu Ovidiu Chiș, directorul instituției, și Miron Duca, artist plastic.

Virgil Rațiu

Mesagerul Bistrița Năsăud

26 august 2011

Cuvând de deschidere-

Dragă Domnule Săsărman,

Vă spun dragă, nu am folosit niciodată cuvântul dragă pentru că era prea multă lume și era o formulă atât de neobișnuită într-un vernisaj, încât mă bucur că suntem în această compoziție ca să folosesc un cuvânt legat de istoria artelor, țin să vă spun și să vă felicit că sunteți un copil extraordinar.

Faptul că ați adus aici o expoziție despre reverii, despre tot ceea ce înseamnă visele, tot ceea ce înseamnă acest melanj de realitate și irealitate, această inocență a formei, aceste forme, aceste morfologii ale unei stări între conștientă și somn, dar nu un somn hipnotic, ci un somn al imaginației. Faptul că aveți această bucurie și exuberanță a culorilor, și știți să o dăruieți fără emfază. Și știți să o dăruieți ca și cum ar fi un gest firesc, mă face să spun că muzeul de artă se află în momentul de față într-un context sau într-o formă de găzduire cât se poate de aparte. E vorba despre un fel de artist matur, cum sunteți, care colindă, hălăduiește cu o țară a minunilor în care întâlnește numai și numai lucruri ce țin cel mult de îngândurare, fără urmă de neliniște, fără urmă de anxietate, fără urmă de universul lumii de afară. E o călătorie într-o țară a formelor, într-o țară a unor gesturi, e o formă mai degrabă de poezie, se vede că iubiți poezia. De fapt, în momentul în care am citit despre dumneavoastră am văzut că ați mărturisit că pictura și poezia înseamnă pentru dumneavoastră două lucruri, un lucru care este evident, dar nu este vorba despre o poezie a spunerii ci este vorba despre o poezie a intuiției.

Am văzut imagini de la expozițiile dumneavoastră de la Chișinău și de la Sibiu, în momentul în care Sibiu era capitală culturală și, în afară de diferențele stilistice sau de abordări care ar putea să fie, să zicem altfel, e un altfel foarte apropiat pe

de o parte, iar pe de altă parte rămâne ca numitor comun, ca stilistică și ca formă de exprimare aceeași inocență, rămâne același mod de a avea o dezinvoltură în fața culorilor, în fața petelor de culoare, ca și cum ele exprimă o trecere.

Nu sunt de acord deloc că semănați cu Pollock pentru ca dumneavoastră nu sunteți într-un spațiu al acționismului, nu sunteți într-un spațiu în care tabloul este rezultanta unei acțiuni de din afară înspre opera de artă, dimpotrivă, tablourile dumneavoastră sunt centrifuge. Dumneavoastră parcă veniți din ele și, în clipa în care ieșiți vă întoarceți pentru ca lucrurile acelea să capete un fel de formă și să fie un fel de urmă a unei vizite care mi se pare vizita unui spirit, a unui om, a unei sensibilități, care poate să fie subsumat unui cuvânt care pe mine mă preocupă și care să fie adevărat.

Cred că, în afară de faptul că sunteți un artist foarte important, sunteți un om bun, ceea ce în lumea de astăzi vă așează într-o formă de artă mai cotată, iar relația despre care spuneam, dintre bunătate și tablouri, este evidentă.

Mă bucur că sunteți aici, mă bucur că am văzut expoziția aceasta înainte de termenul stabilit pentru că știm că trebuie să plecați și vă mulțumesc că împărtășiți bucuria bucuriei.

Marcel Tolcea

Director al Muzeului
de Artă Timișoara

O anti-retorică a realității

Ori de câte ori vorbește despre pictura sa, Sever Săsărman subliniază faptul că pentru el aceasta reprezintă o permanentă forțare a dimensiunilor plastice pentru ca ele să răspundă unor structuri arhetipale interioare, într-o anti-retorică a realității așa spune: nimic din ceea ce vine dinspre exterior către pictor nu este așa cum pare, ci se acomodează, se pliază unei arhitecturi sufletești pe care artistul o urmărește în permanență. O arhitectură lăuntrică acumulată în timp, și nu doar în plan individual. Sever Săsărman, cu o virtuozitate plastică de admirat, încearcă lucrare de lucrare să redefinească mai cu seamă marea inferioritate a lumii, să aducă la suprafață metabolismul secret al unei arhetipalități când terapeutice, când participative.

Ceea ce aproape frapează la Sever Săsărman este refuzul constant al contemporaneității, abstragerea dintr-o forma mentis preluată aproape ritualic la acest început de secol de majoritatea dintre noi. „Forțez culorile, natura materiei pentru a-mi putea exprima sufletul”, mărturisea la un moment dat pictorul. Câți dintre artiștii de azi mai au curajul de a vorbi. într-o lume blocată într-un nou soi de rudimentaritate, despre suflet? Fără volute în limbaj, pentru a încerca să evite un termen considerat desuet dacă nu deja de mult timp îngropat pentru geografia spațiilor plastice, Sever Săsărman pictează la fel, fără volute stilistice care să-i ascundă sentimentele, emoțiile, reacțiile. În această încercare de reîntemeiere a unei mitologii a sentimentului stă probabil forța lucrărilor lui Sever Săsărman.

Plasat când în continuarea expresionismului abstract, când în sfera expresionismului liric, Sever Săsărman are câte ceva din amândouă dar nimic

definitiv din nici una dintre aceste forme ale expresionismului până la urmă „de interpretare”. De fapt, el nu poate fi așezat - și nici nu-i place asta - definitiv în cadrul nici unui curent artistic. E o personalitate mult prea puternică iar lucrările lui au o libertate necanonică, o cadență individuală mult prea accentuată, o nonșalanță față de mode și structuri plastice gata formate pentru a-l putea gândi „ca la manual”. Culoarea, cum ziceam, își forțează limitele și sparge în același timp, anulează granițele. Solară uneori, întunecată și abisală în alte dăți, când delicată când tumultoasă, contemplativă ori agresivă, meditativă sau nedumerită, arta lui Sever Săsărman este definită înainte de toate de culoare, de jocul calculat al acesteia, de puterea ei de a se auto-contesta sau de forța acesteia de a se autodefini. Culoarea are pentru Sever Săsărman multifuncționalitatea liniei la alți pictori. Iar atemporalitatea sufletului stă și în atemporalitatea culorilor pe care le folosește.

Marcată de tonicitatea pe care și-o dau întâlnirea, dialogul cu propriul suflet, de exaltarea ori tristețea relației directe cu arhetipalitatea lumii, pictura lui Sever Săsărman are, prin fiecare lucrare expusă, tentația de a se lăsa absorbită de plăcerea benefic-egoistă de a nu semăna cu pictura niciunui alt confrate, de a nu putea fi așezată într-o listă de nume înrudite. Este, indubitabil, un singuratic în lumea turgescentă a artei plastice contemporane.

Aurel Chiriac

Foc aprins pe altarul artei

Pictorul Sever Săsărman, stabilit în Elveția, se reîntoarce mereu și pictează în Arad.

Identitatea artistului poate fi descifrată cunoscând doar câteva date biografice.

A văzut lumina soarelui în satul Nimigea de Sus la 7 iunie 1930, fiind al optulea copil al familiei Simion și Irina Săsărman din Țara Năsăudului. Un pământ binecuvântat cu oameni buni, de o aleasă cultură, care au ținut cu tărie peste vremuri la tradiția, limba și legea creștinească, cu suflete solare puternic spiritualizate.

Copilărint pe valea Someșului, mai către izvorul Șipotului, în familia satului natal plin de dăruire, căldură, dragoste și muncă, a deprins totul tainic și sacru.

„În orice om, o lume își face încercarea” (Eminescu) și având revelația din studiul eminescian „Când torsul se-aude l-al vrăjilor caier/Argint e pe ape și aur în aer”, înzestrat nativ cu o forță de visare, frământat de pasiune și tenacitate, cu sufletul curat, plin de lumină, s-a conturat personalitatea artistului și drumul său în artă. S-a născut visând să urce cât mai repede dealul și să pună mâna pe cer, apoi, visând cu aceeași fermitate a luat soarele în brațe și l-a așternut pe pânză, revărsându-se cu totul în pictură. În viziunea de acum a artistului, pictura este un joc dinamic, desfătat de feeria culorilor strălucitoare ce pensula o mânuie fulgerător pe pânză ca o vrajă, trăind acest spectacol de o intensitate uluitoare, de bucurie, spectacol purtat între cer și pământ.

Unicitatea artistului și a compozițiilor

sale vine din dibăcia studiului mereu experimentat de-a lungul vieții sale cu dăruire, exigență și perseverență, oscilând între arhaic și modern.

Inspirația pentru compoziții o caută mai întâi în adâncul ființei sale interioare, formându-și anumite viziuni despre fenomenele și stihiiile naturii, trăiri personale, din istoria îndepărtată a lumii, tradiția și folclorul arhaic, poetic, cosmosul pătruns fără rațiune, într-un cuvânt, tot universul, „doar până la o poartă” afirma cu modestie domnia sa.

Universul, infinitul, destinul și viața îl obsedează și din ele smulge imagini unice care îl reprezintă, pline de foc, pline de întrebări, porți sau ziduri care ne stau în față.

Pictorul ne provoacă, cu lucrările sale, la o profundă trăire spirituală, meditație, trăind momente unice, transfigurându-ne în fața oricărei pânze pe care încercăm să o descifrăm prin modelarea la infinit a materiei picturale.

Una dintre caracteristicile picturii sale este abordarea unor teme care pleacă de la figurativ la abstract, creând universuri care exprimă problematica spirituală. Dar și abstractul nu este pur, fără conținut și numai o vrajă de culoare. Abstractul pictorului este compus din structuri arhitecturale și lumi de culoare în care te regăsești tu spectator, căutând adevăruri de multe ori greu de descifrat.

Când se simte în formă, încărcat spiritual, dispus pentru a începe o serie de tablouri, hotărât și bucuros, se retrage în atelier singur, de cele mai multe ori cântând, începe jocul cu pensula și culoarea, izvorâtă din sursa ei primară, din și lumină. Pictează în același timp la mai

multe tablouri, repede, până își epuizează tot focul aprins în sine de dragul artei.

Pictura lui Sever Săsărman – cum rețin majoritatea criticilor – este compusă din lumină și căldură, „Ea este strălucitoare, chiar și negrul în pictura sa este lumină” (Sergiu Vaida).

Deși portretul în pictură este abandonat fie din comoditate, fie din neștiință, Sever Săsărman îl abordează mereu construind figuri emblematice din trecutul poporului său sau a altor popoare, din tezaurul culturii universale sau simpli actori de circ, poeți preferați sau mari cântăreți ai lumii.

Pictura lui Sever Săsărman își are izvorul în bucurie și în cânt, „pictez și cânt”, spunea el undeva, și în fond, acest lucru nu-i decât o dăruire totală (cum spunea cu câteva decenii în urmă criticul Lucia Maria Munteanu – Unirea – Alba Iulia – 16 nov. 1982).

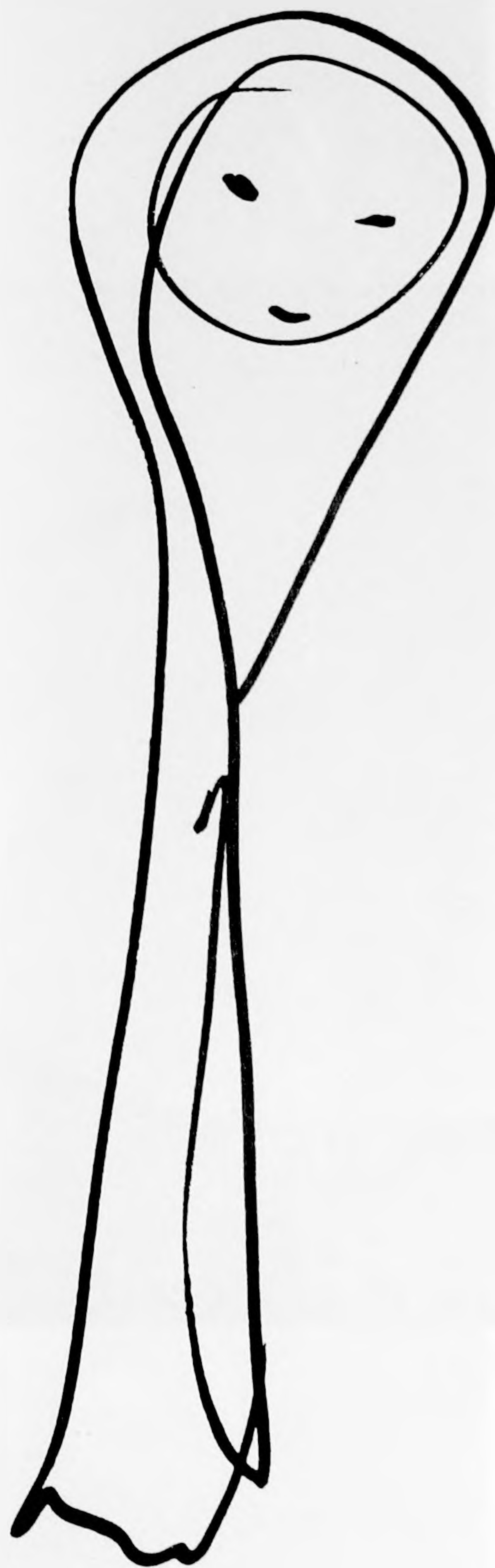
După un ciclu de pictură, ardeleanul licențiat în drept, devine un pământean obișnuit, părând că nu a plecat niciodată din „satul de dor”, hoinărind prin locuri noi dar mereu aceleași, aplecându-se spre latura comunicativă în generozitatea care-l caracterizează pentru tot ce-l înconjoară, jertfit totuși pe „Altarul Artei”.

Apostol Elena

www.aradon.ro-foc aprins pe altarul

artei/1227967

din 04 ianuarie 2013

1. *Universul meu*

2. Somnul

3. Catedrala soarelui

4. Dialogul umbrelor

5. Alina

6. Steaua mea

7. Întors din vise

8. Magia culorii

9. *Un suspin*

10. *Redeșteptarea memoriei*

11. Fetiða mamei

12. *Calea infinitului*

13. Regele pescar

14. Zborul spiritului

15. Ștregărița

16. Portretul speranțelor

17. *Un soare viu*

18. Primăvară

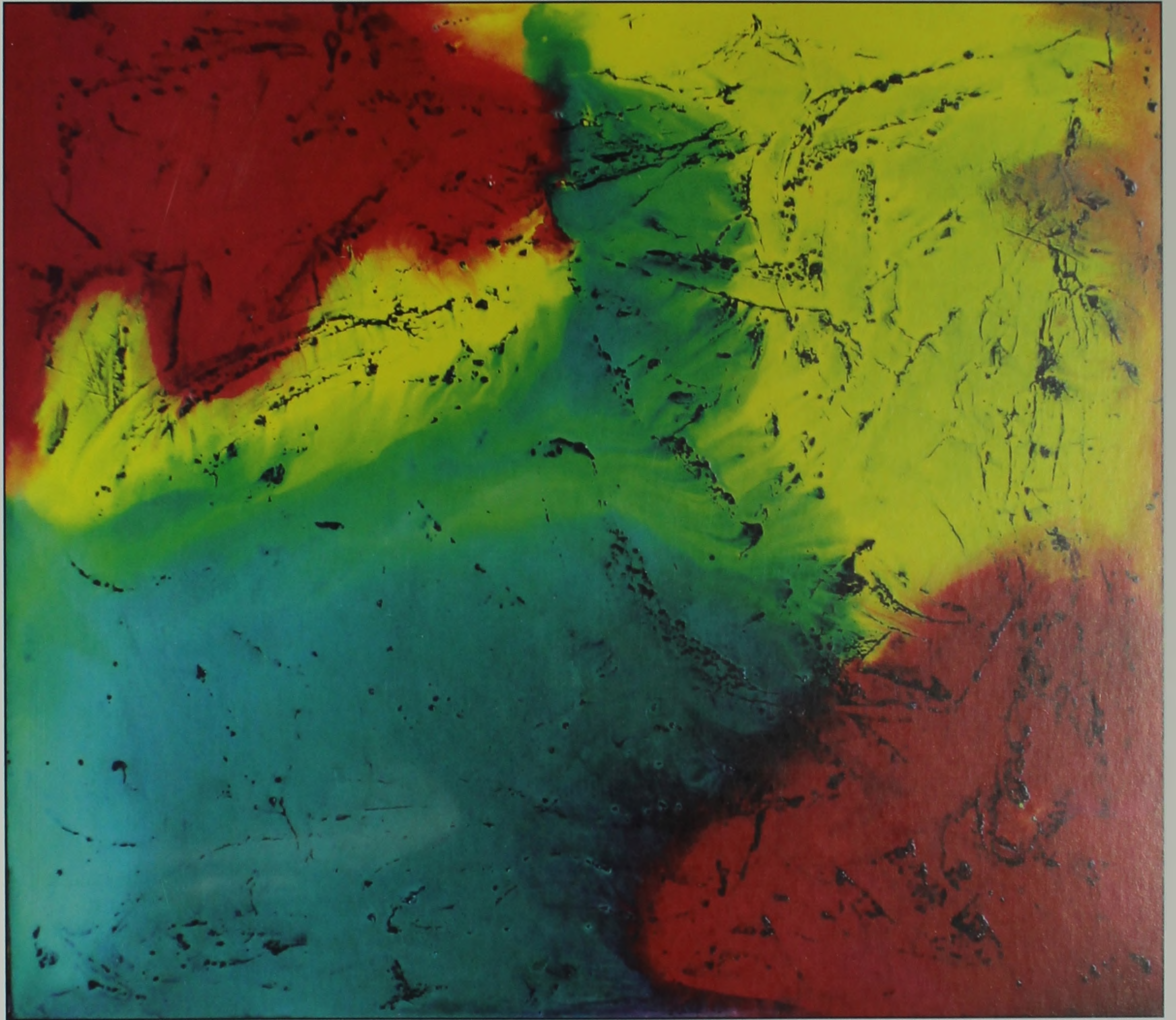
19. *Speranțele dragostei*

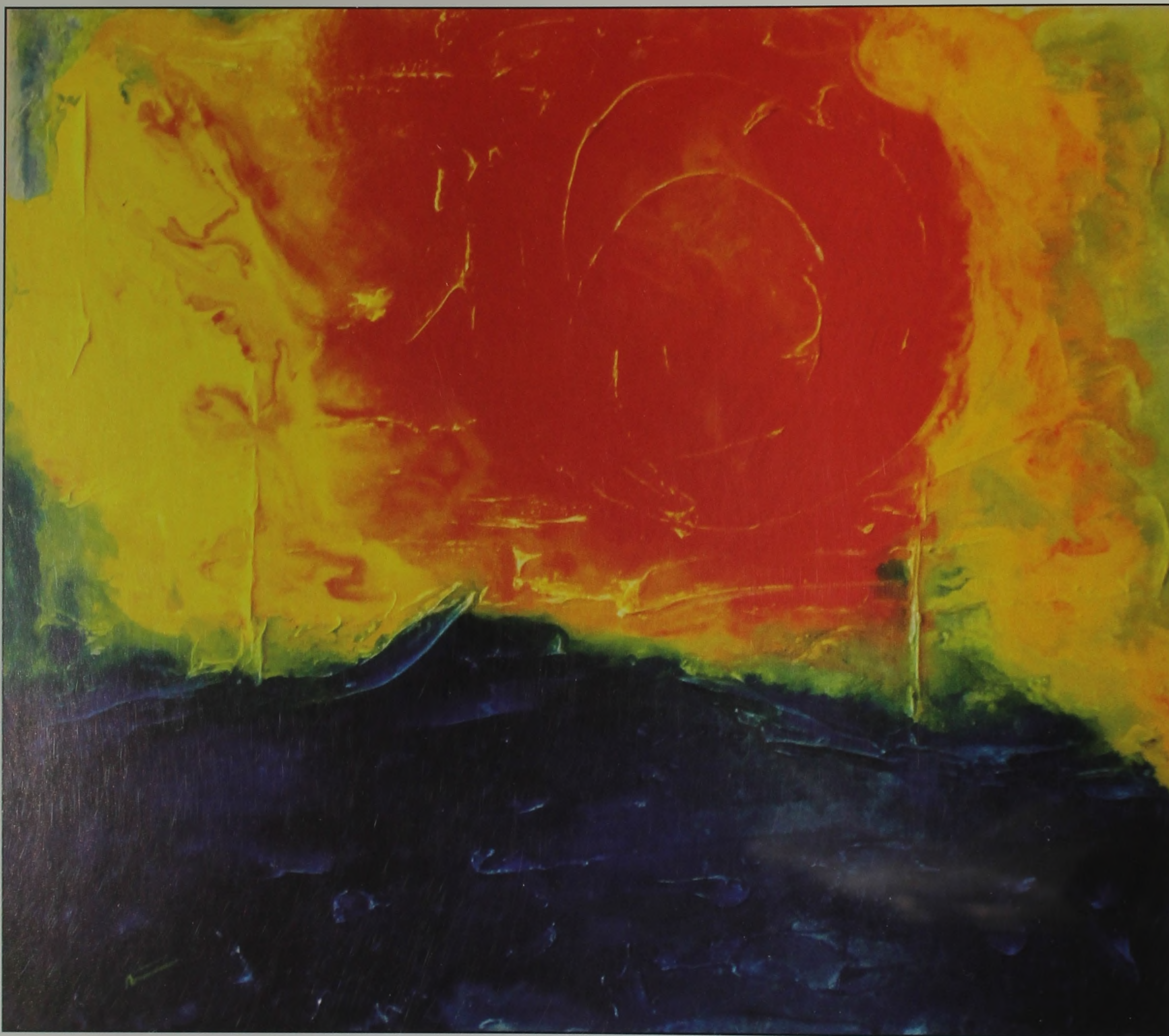
20. Ultimul orizont

21. Portretul gândurilor

22. Zborul culorilor

23. *Soarele mării*

24. *Speranțe spulberate*

25. *Șoapta ultimului prieten*

26. *Visul primăverii*

27. Logica fără logică

28. Soarele și marea

29. Amintiri uitate

30. Memoria uitării

31. Dezlegarea tainelor

32. *Fericirea primăverii*

33. Coșmarul viu

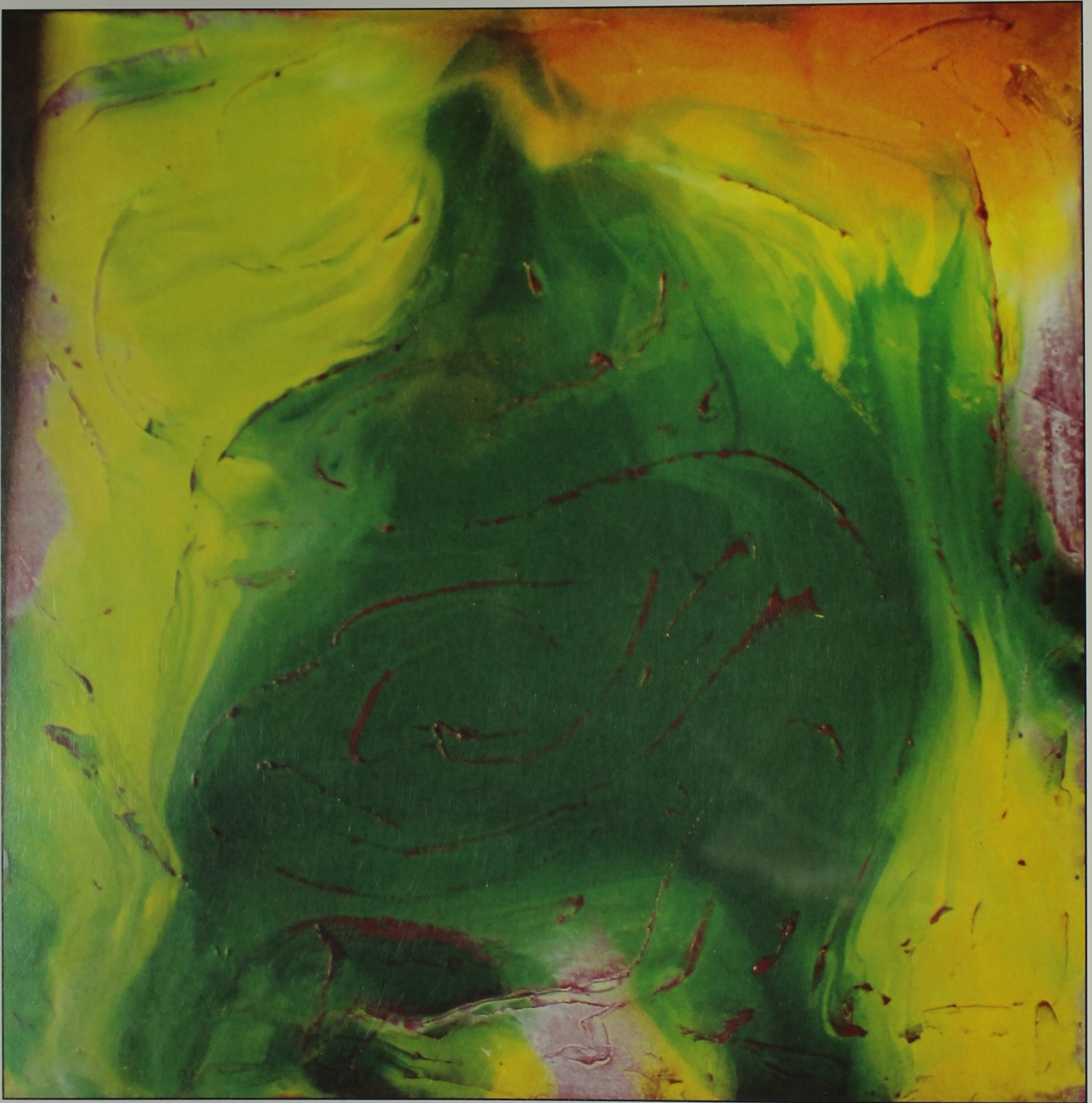
34. Pulbere cosmică

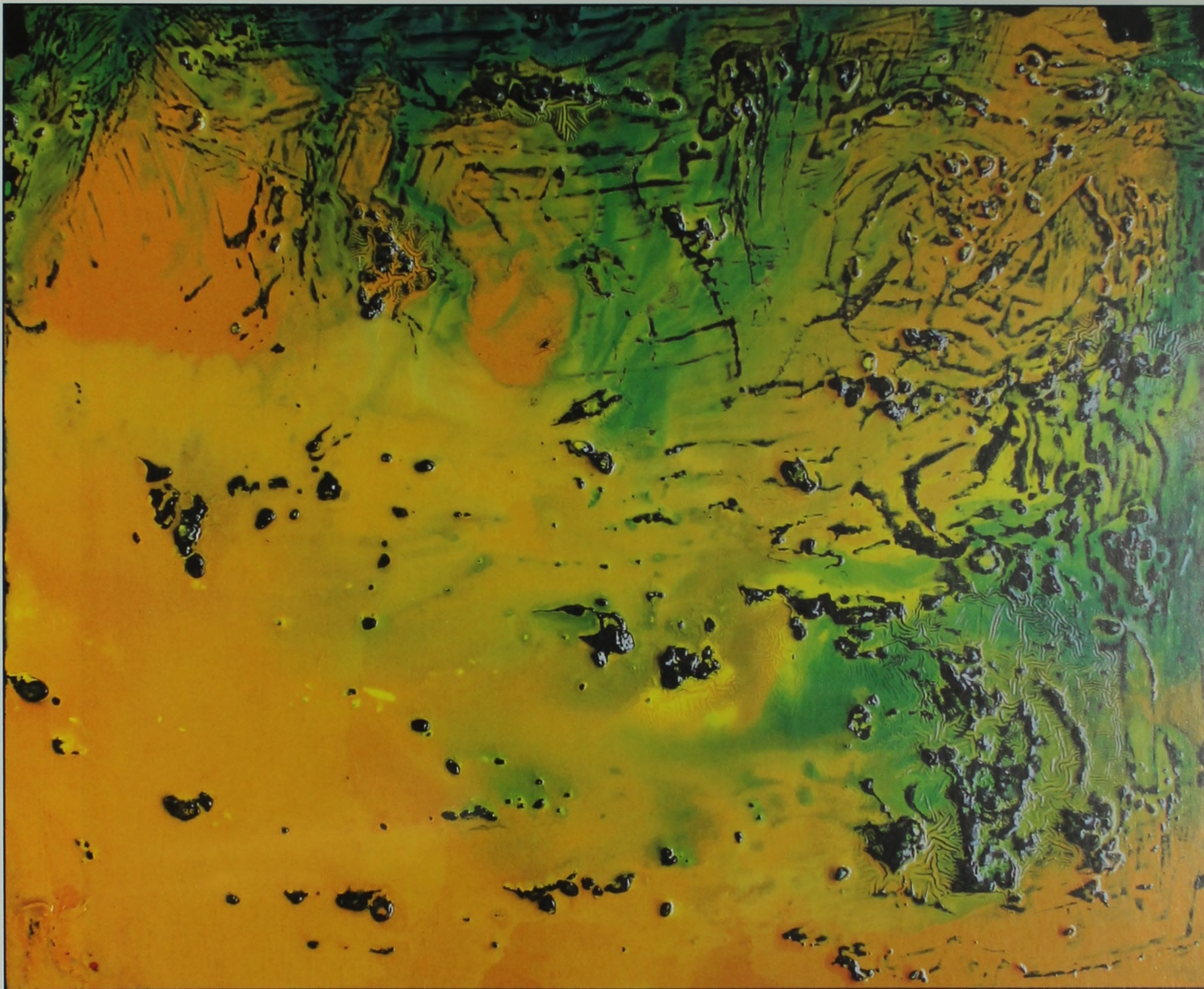
35. *Un vis uitat*

36. Dureri înăbușite

37. Pacea pământului

38. Sămânță de lumină

39. *Vise nevisate*

40. *Infinitul unui vis*

41. Copacul nemuririi

42. *Întâlnirea gândurilor*

43. *Liniștea tăcerii*

44. Bucuria unui vis

45. *Paradisul*

46. Copacul cerului

47. Portretul mahnirii

48. Vraja culorilor

49. Căutători în stele

50. *Focul speranțelor*

51. *Amintiri apuse*

52. Drumuri spre cer

53. Învingătorul tristeții

54. O pădure dintr-o ghindă

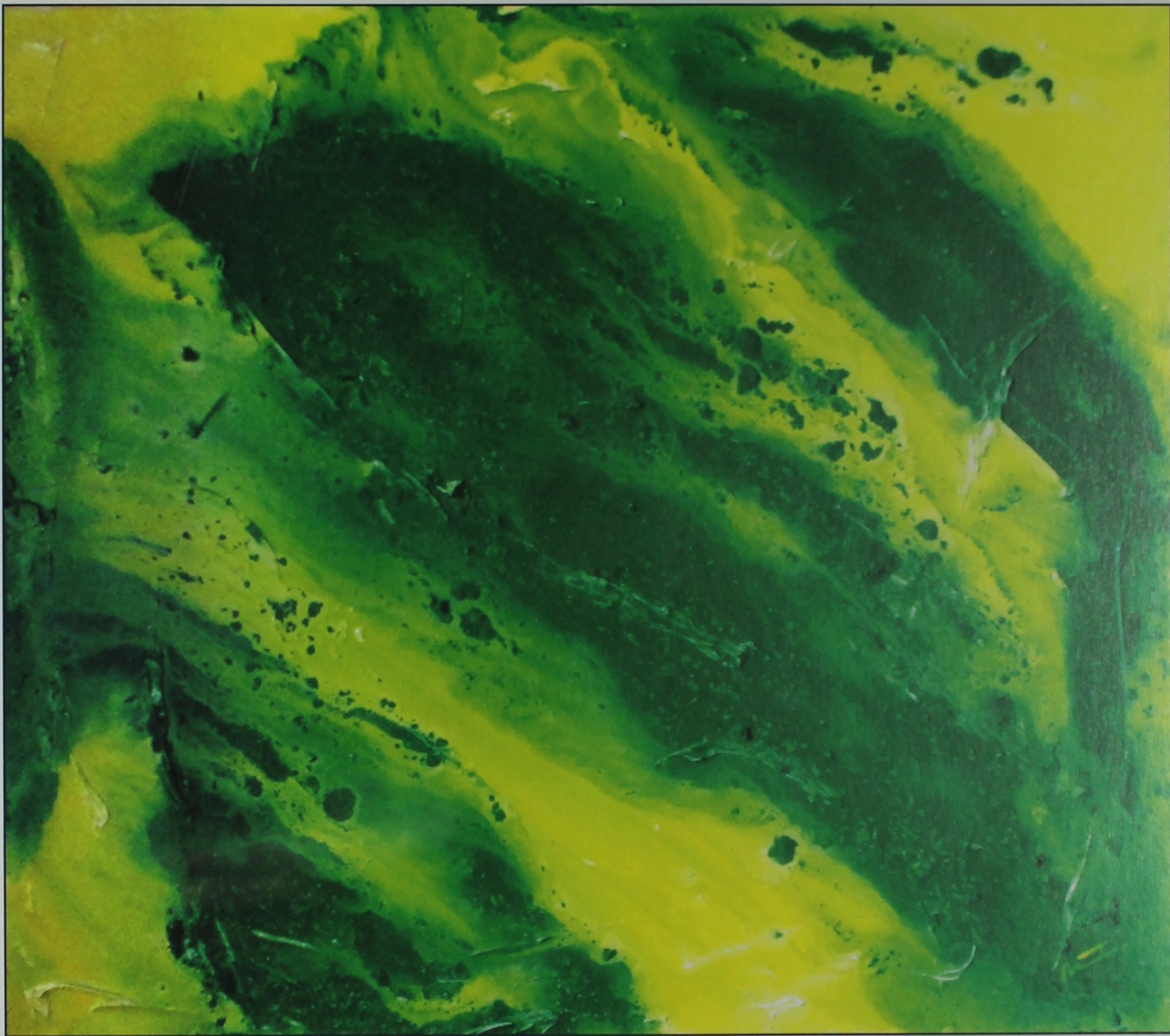
55. *Un visător optimist*

56. Pierdut în vise

57. *Isus, bunul Isus*

58. *Cântecul vântului*

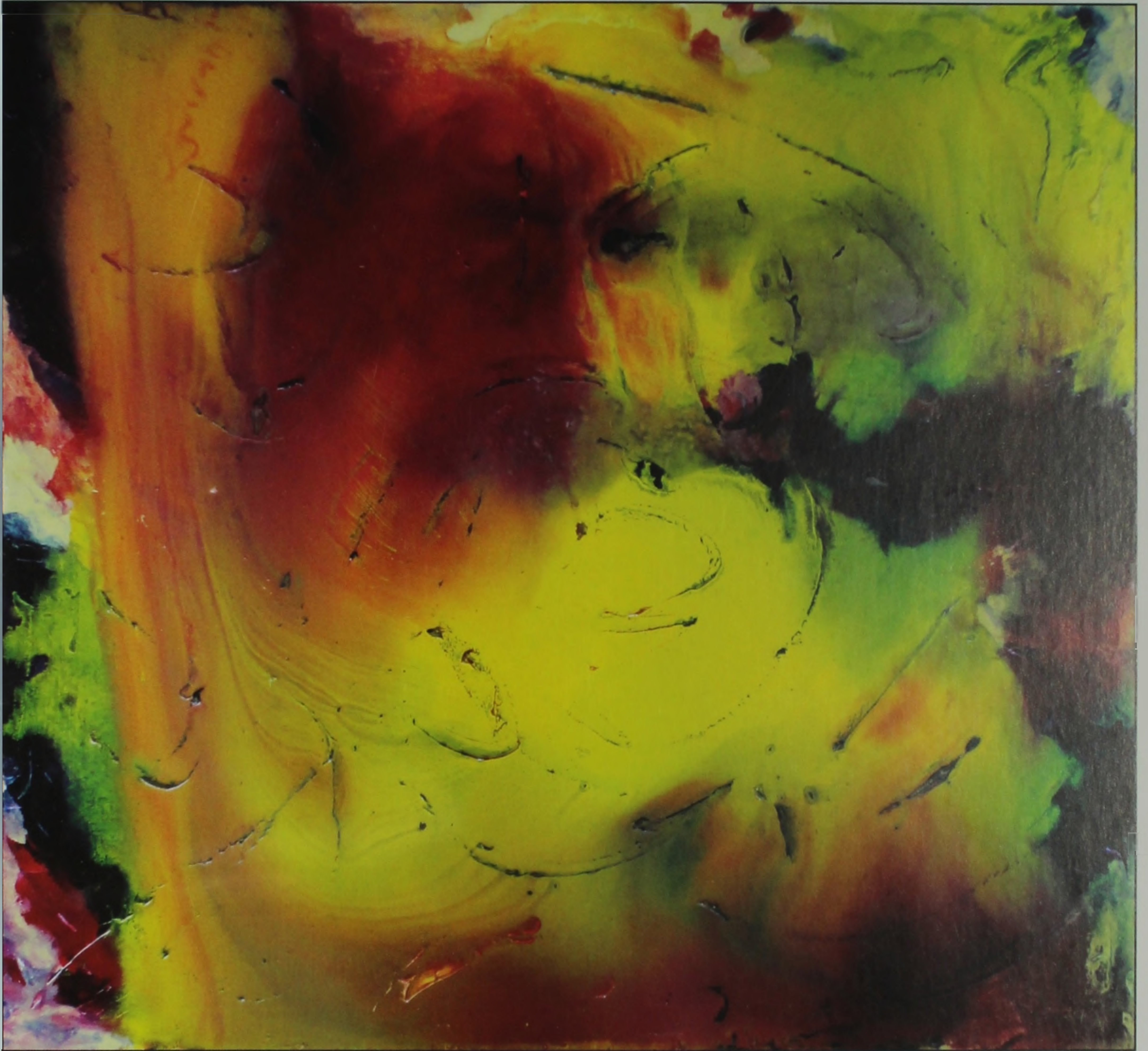
59. Copilul dorului

60. *Mândria destinului*

61. *Ambitii deșarte*

62. *Rugăciune*

63. Portretul durerii

64. Cobzarul

65. Filozoful din Atena

66. *Turnul misterelor*

67. Supărarea supărării

68. *Iluzii schimbate*

69. Căutarea destinului

70. Citirea viitorului

71. Irina

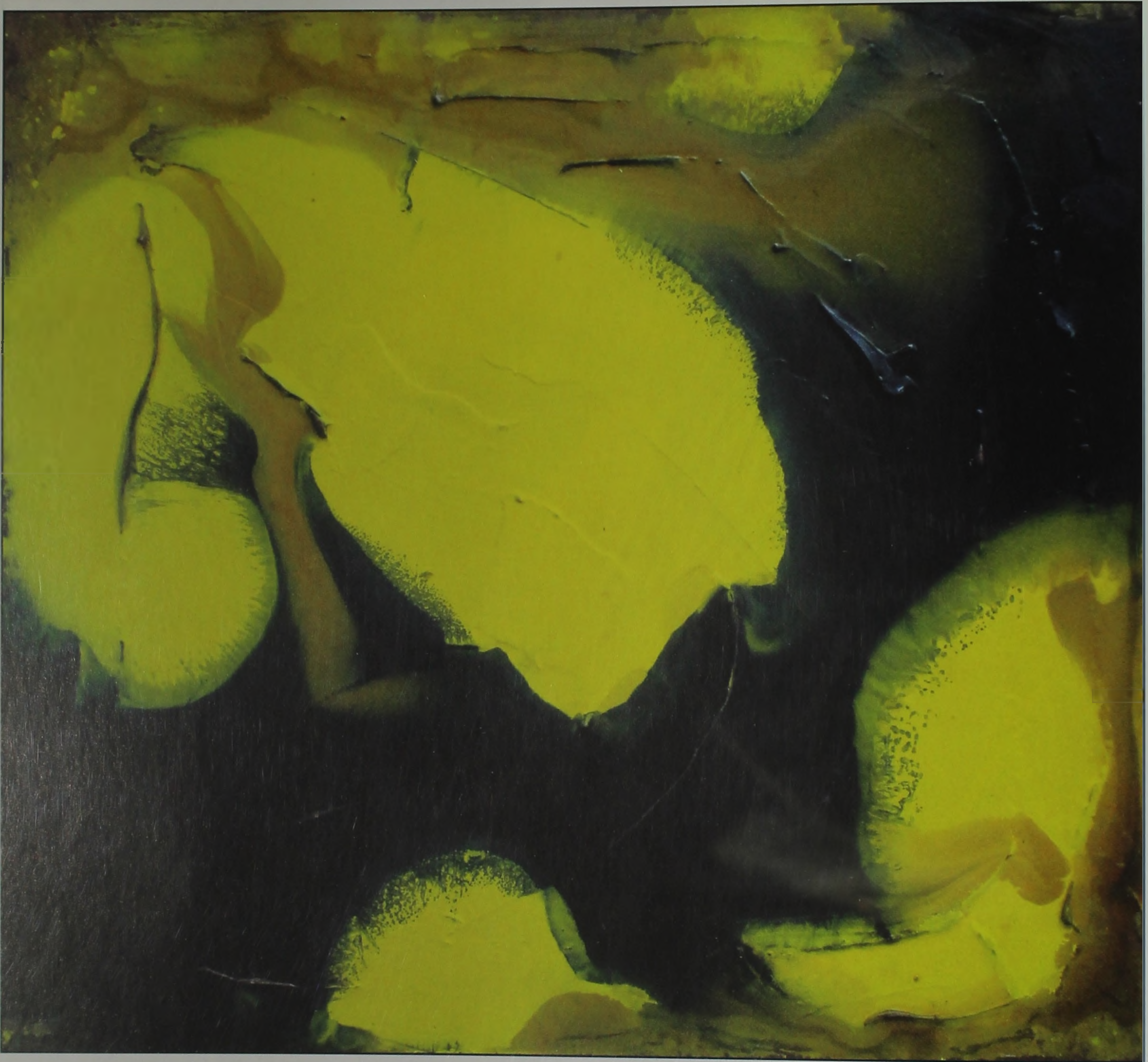
72. Pământul dintâi

73. *Marea cosmică*

74. Descifrarea infinitului

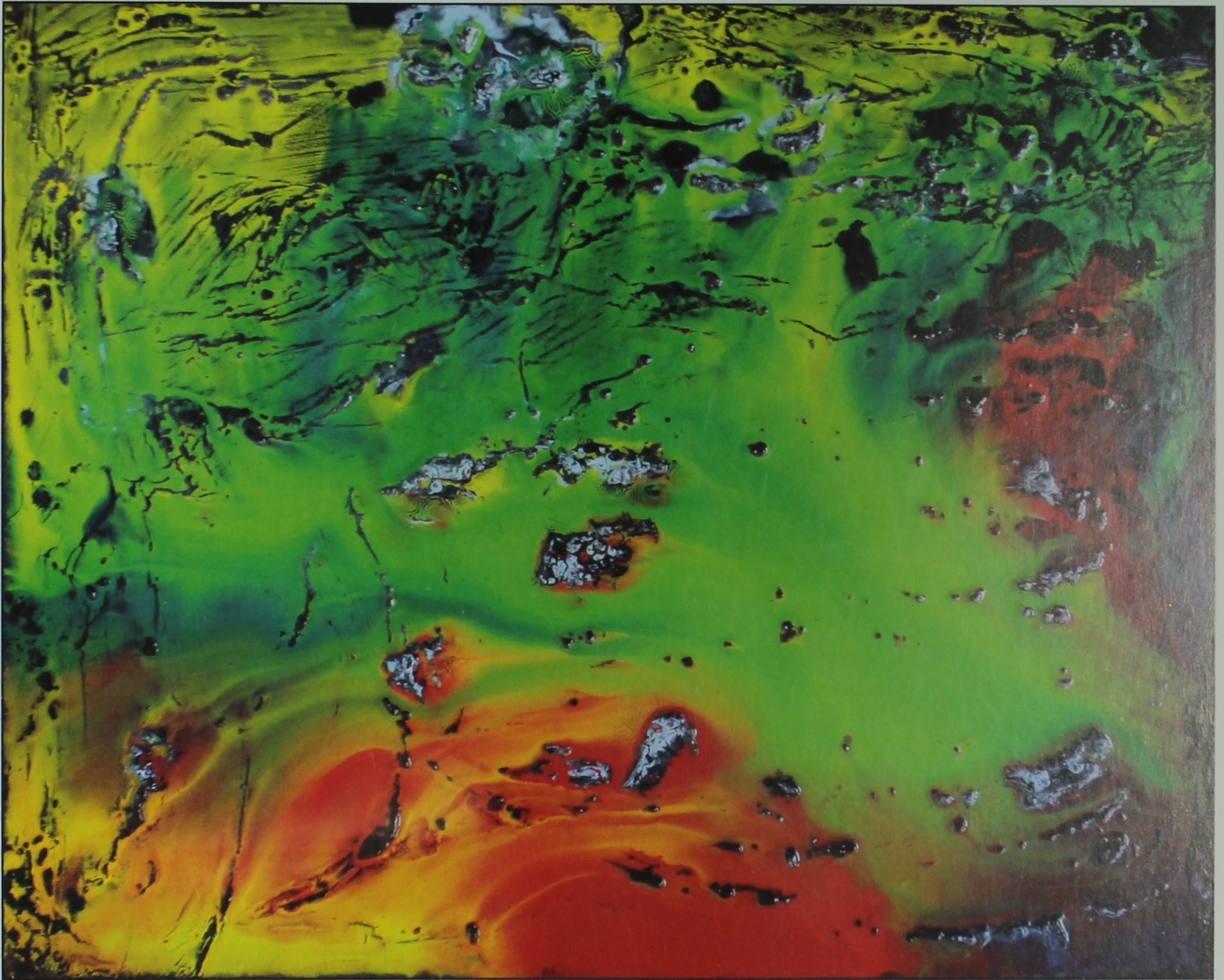
75. Aurul din soare

76. *Tristețea durerii*

77. O rază de speranță

78. *Primăvară*

79. Meditație

80. Copii luminii

81. *Stingerea visului*

82. *Emoții în culise*

83. Tainele neînțelese

84. În zbor spre vise

85. O liniște cosmică

86. Căutătorii de stele

87. *Îndrăgostit de visuri sau portret din alta viață*

88. Gluguța și umbra ei

89. Lumea speranțelor

90. *Portretul disperării*

91. Calea cerului

92. *Echilibrul echilibrat*

93. *Ultimul apus*

94. Prezențe pentru nemurire

95. *Un cosmos viu*

96. Caprele căprarului

97. *Învierea*

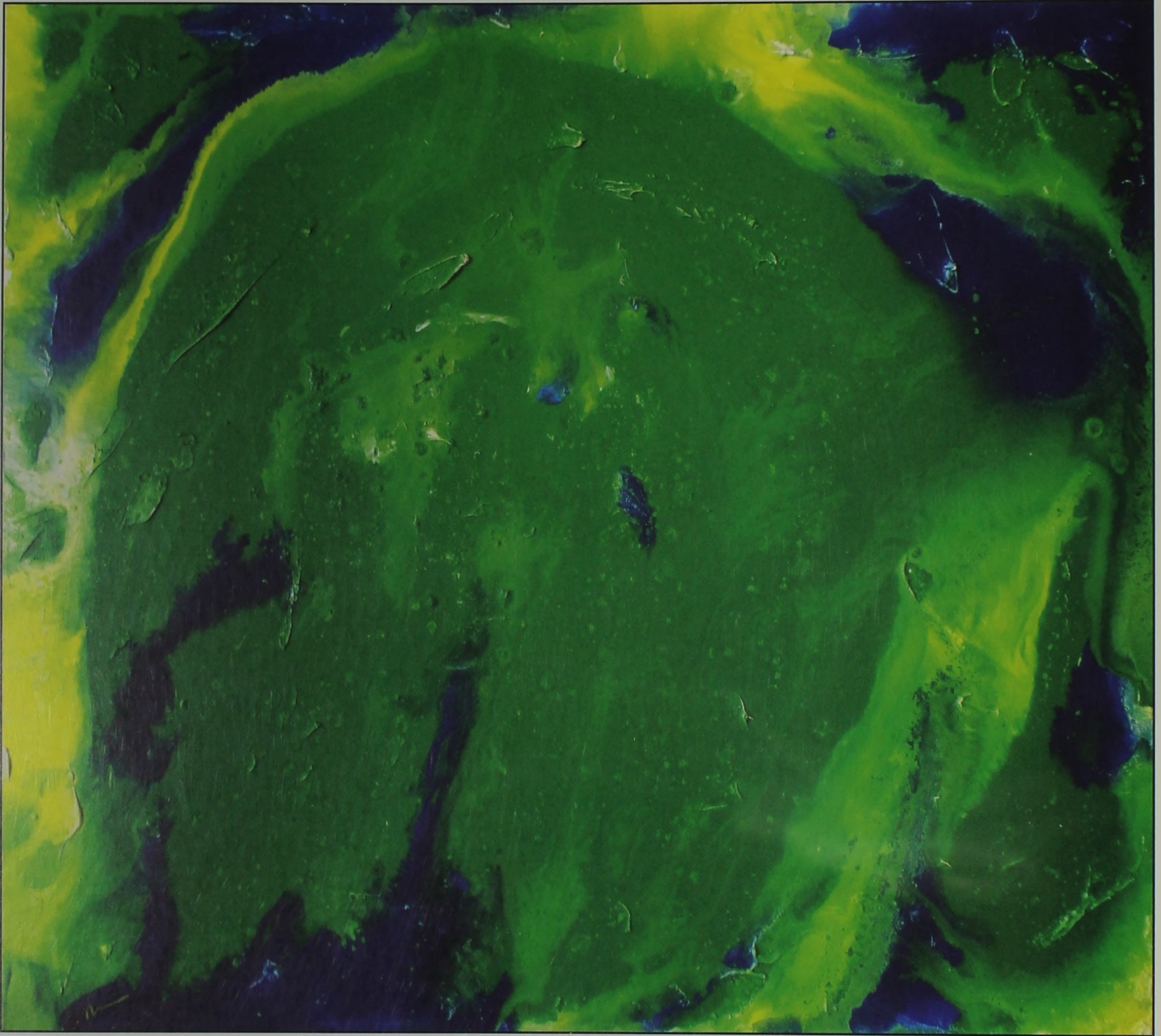
98. *Surorile Haris*

99. Omul nădejdiei

100. *Minunea mării*

101. *Salcia care plânge*

102. *Regina amazoanelor*

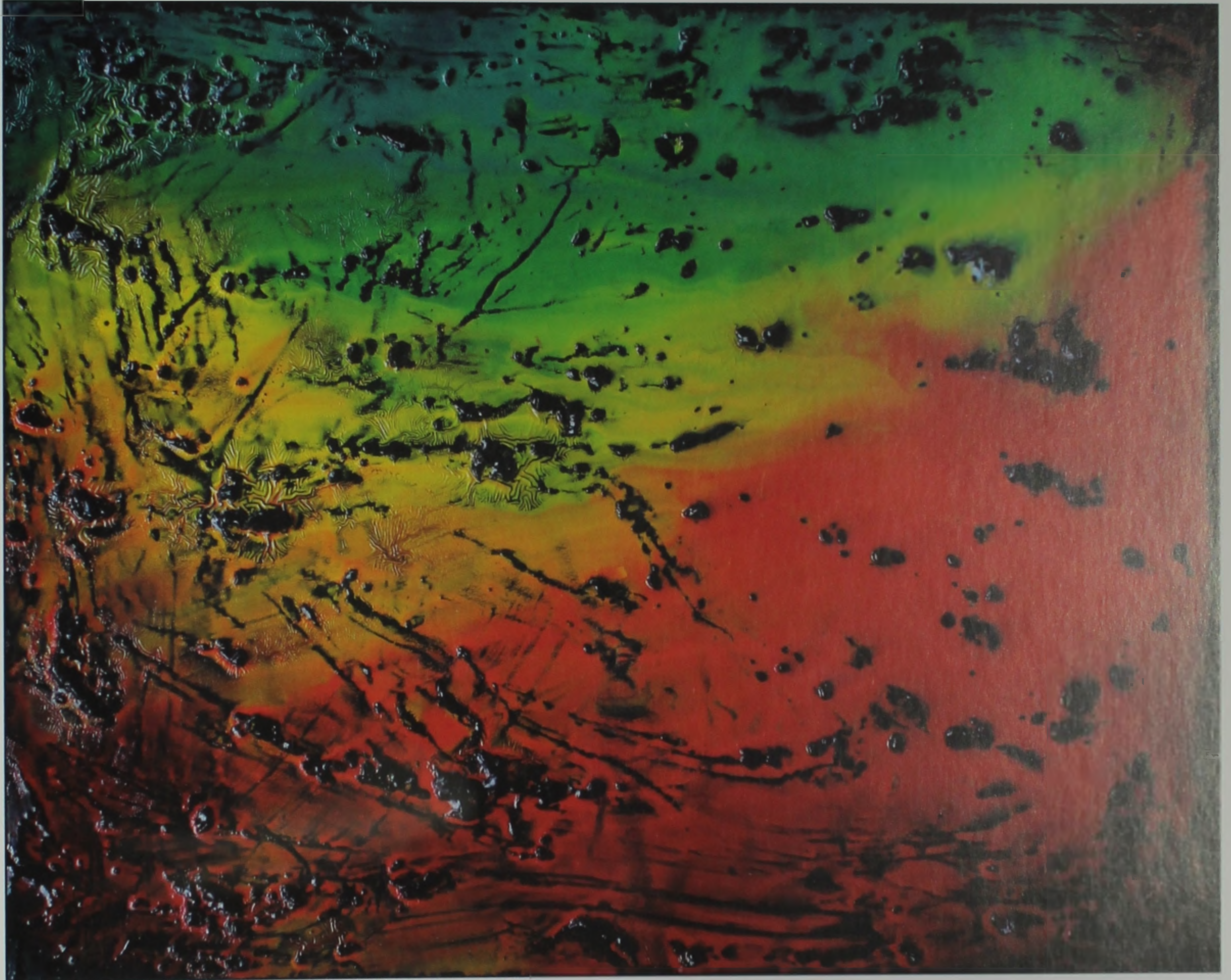
103. *Trei runcani*

104. Zeul universului

105. *Taina iubirii*

106. *Un paradis pe Terra*

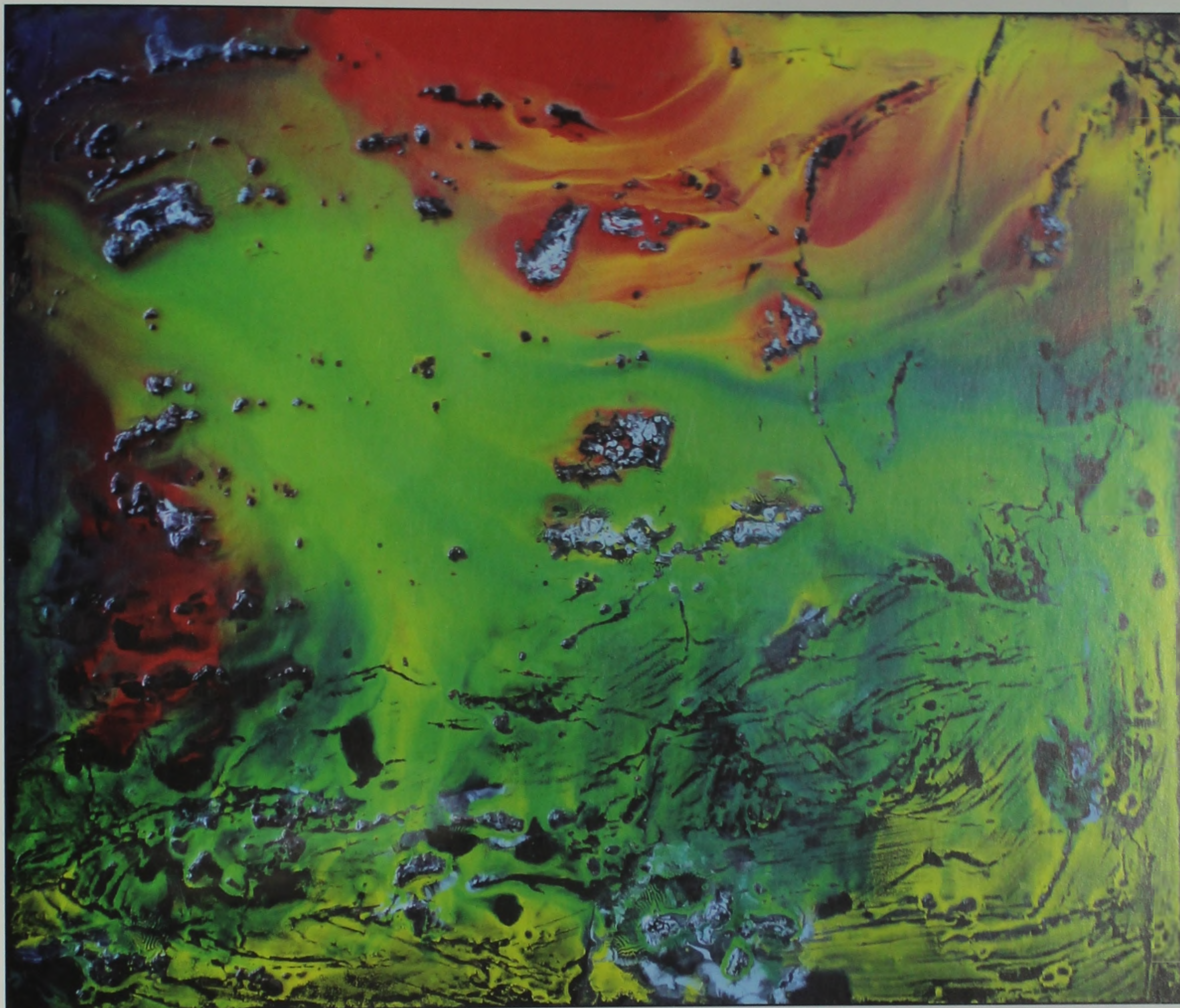
107. *Alungarea melancoliei*

108. *Umbra durerii*

109. *Îndrăgostiții de viață*

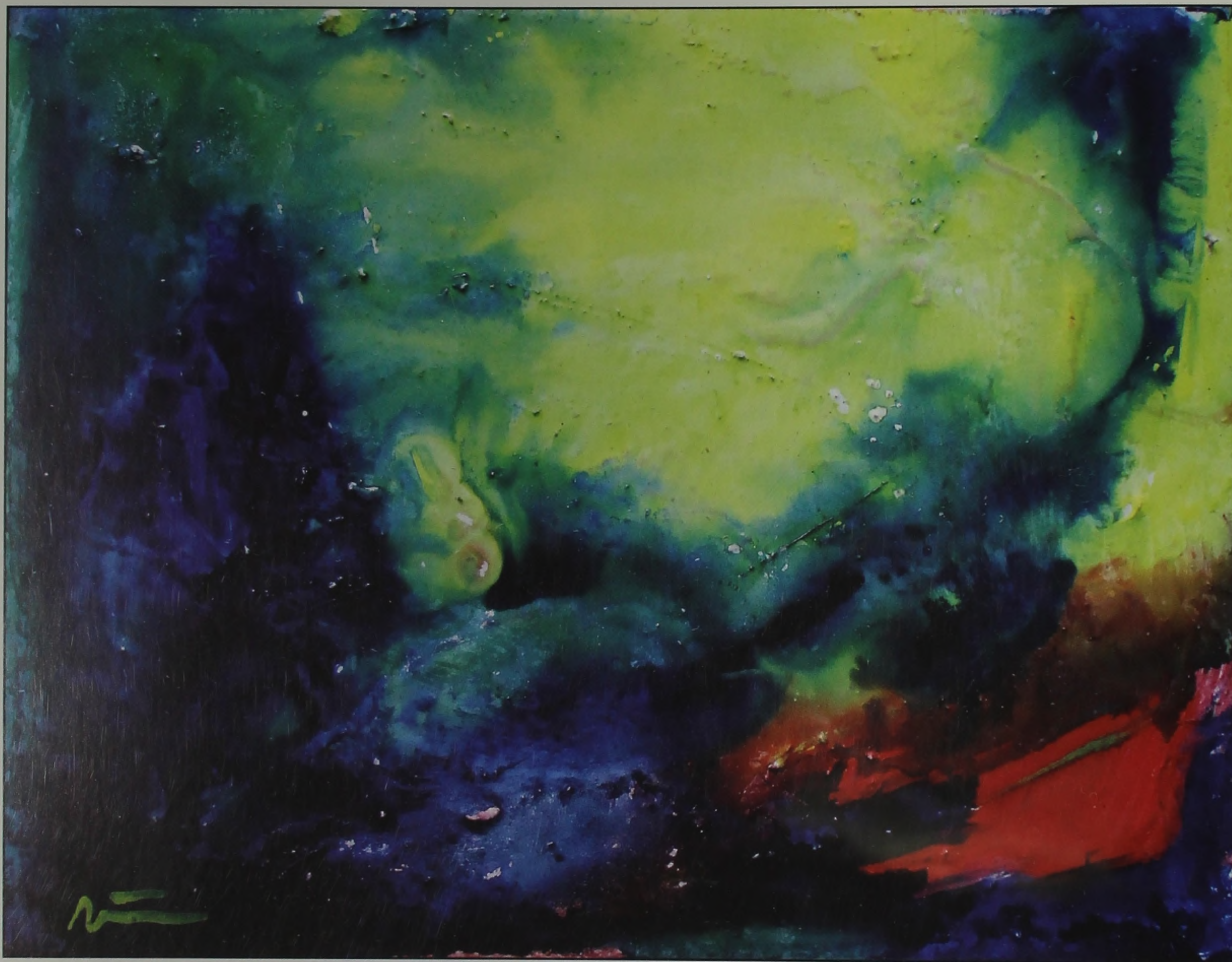
110. Peisaj pentru mioare

111. Întrebarea întrebării

112. Portretul trist

113. Cerul mării

114. *Universuri abstracte*

115. *Mâhnirea spiritului*

116. Trezirea rugăciunii

117. *Dulceața vieții*

118. *Muzica luminii*

119. *Dialogul visurilor*

120. Seara dorurilor

121. Masca roșie

122. Vicovence

123. *Copacul alb*

124. Înălțarea spiritelor

125. *Portretul mulțumirii*

126. *Un templu antic*

127. *Cântecul bucuriei*

128. *Ferma plăvanilor*

129. Zeul speranțelor

130. *Un deşert pe Terra*

131. *Soarele negru*

132. Așteptarea visului

133. Supraviețuirea

134. *Umbra luminii*

135. *Plânsul tristeții*

136. *Drumul cerului*

137. Maria

138. *Bucuria revederii*

139. Masca deșertăciunii

140. *Cerul roșu*

141. Luna albastră

142. Ultima șoaptă

143. Ciobănaș de la mioare

144. Înserare

145. *Preocuparea preocupărilor*

146. *Un soare în cosmos*

147. Portretul galben

148. Seara amintirilor

149. Căutarea cărărilor

150. *Americanul*

151. *Simfonia culorilor*

152. Tulburarea tăcerii

153. Portretul albastru

154. *Mulumirea destinului*

155. Portretul alb

156. Omul cu mârtoaga

157. Irina

158. Izvorul culorilor

159. *Bucuria culorilor*

160. *Taina tainelor*

161. Supărări întruchipate

162. Căile veșniciei

163. Stăpânul timpului

164. *Redeșteptare*

165. Îndrăgostit de visuri

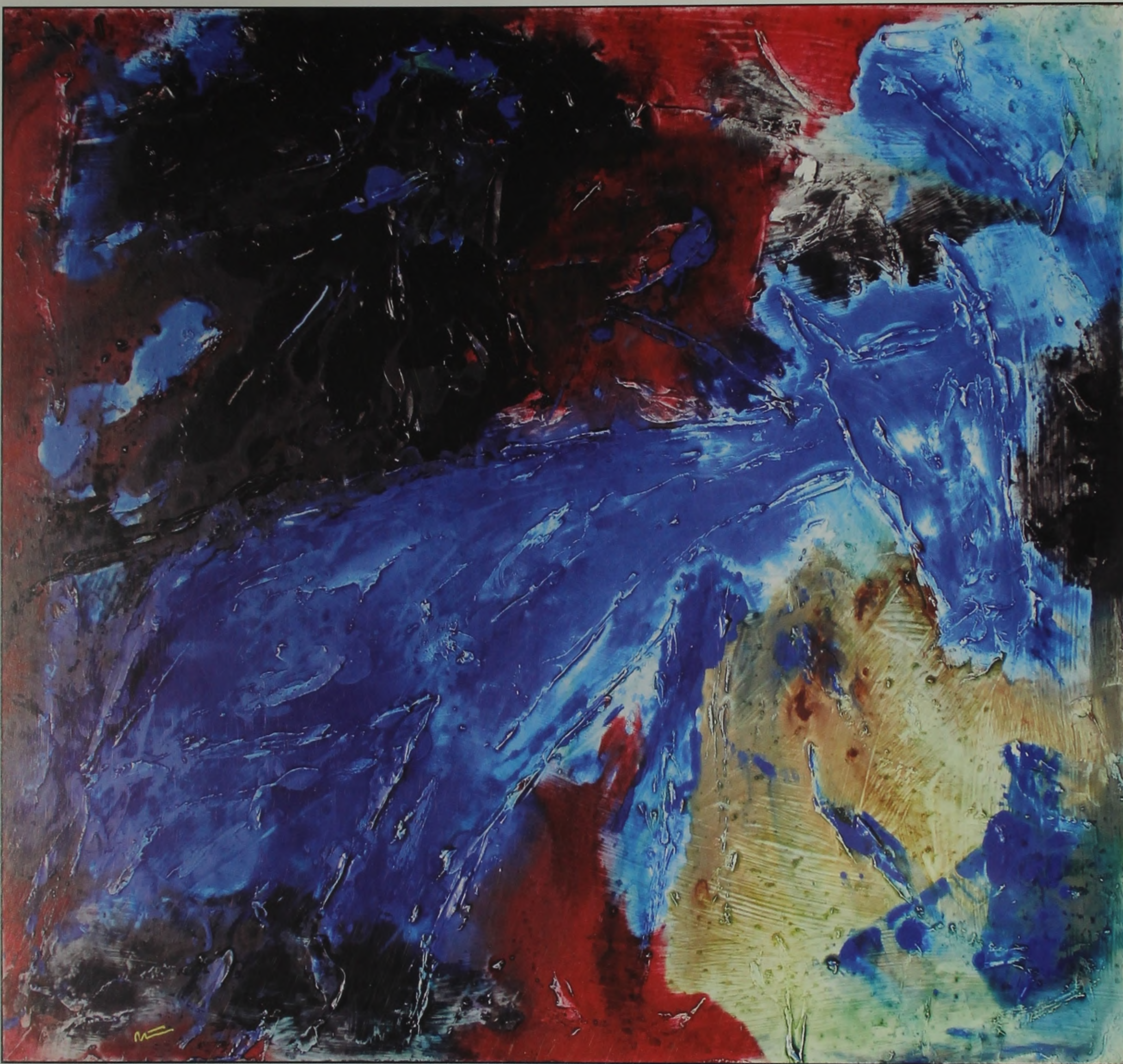
166. Diana și plăvanii ei

167. *Vicoveanca*

168. *Caprele mele*

169. *Spaima destinului*

170. *Visuri visate*

171. *Ispita culorilor*

172. Omul fără de suspine

173. Cerul înstelat

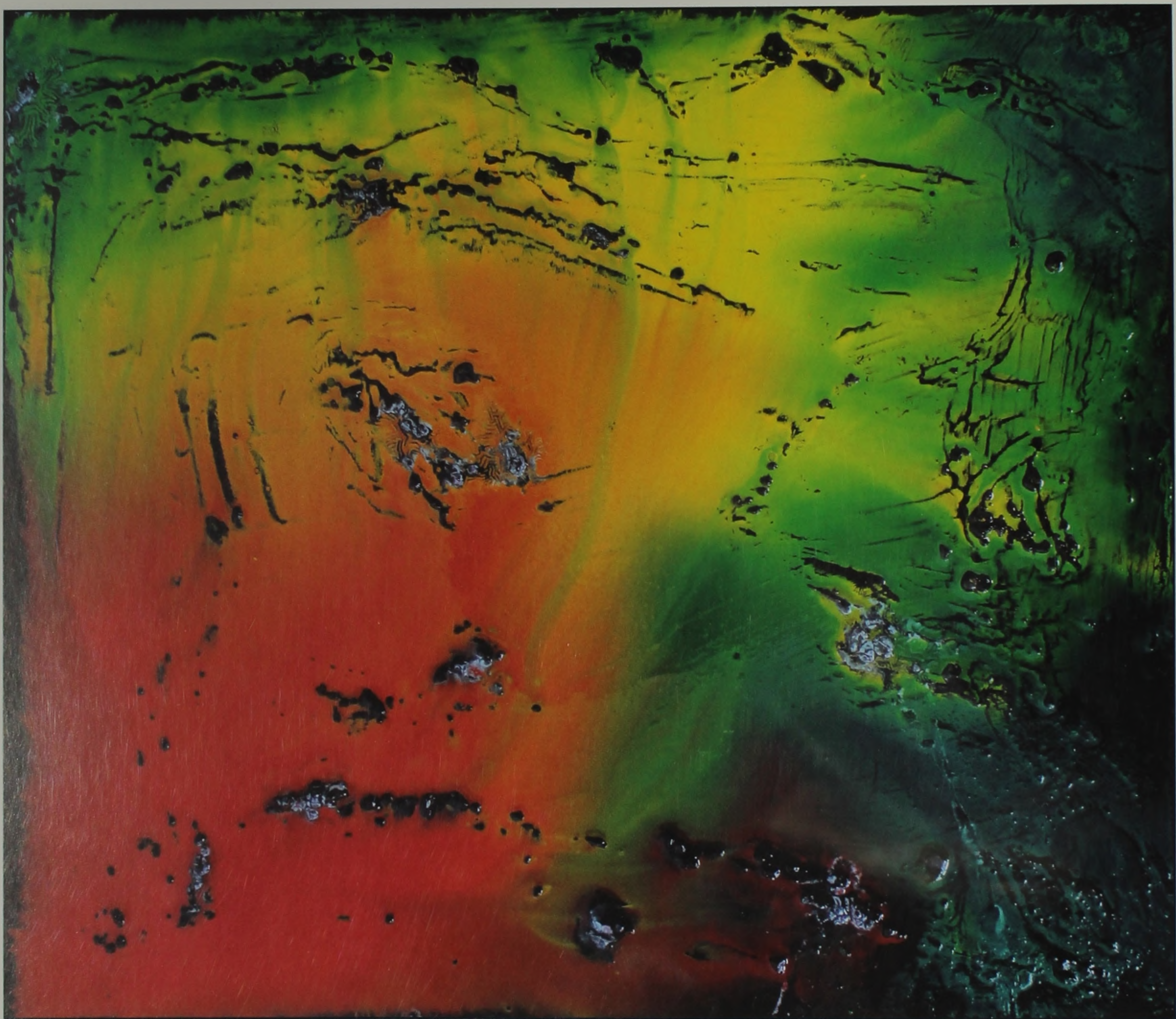
174. *Surorile din Alba*

175. Trăirea speranțelor

176. Zbuciumul mării

177. *Calea speranțelor*

178. Disprețul fanteziei

179. *Surâsul vieții*

180. *Miracolul culorilor*

181. Căutarera căilor deșarte

182. O ființă chinuită

183. *Fantezia culorii*

184. *Dialogul Alinei*

185. *Dincolo de culoare*

186. Mulțumirea sorții

187. *Flori din paradis*

188. Profilul Anei

189. *Fantastica mare*

190. *Fantezia unui vis*

191. Culorile din visul meu

192. *Luna din vis*

193. Răzvrătiții din Ithaca

194. O rază de lună

195. *Suferința amintirilor*

196. *Umbra spiritului*

197. *Angelina cea bună*

198. *Înfruntarea destinului*

199. *Cântarea pământului*

200. *Trezirea rugăciunii*

201. *Stăpân pe vise*

202. Neânțelesul minunii

203. Domnița Iulia

204. Actrițele ciroului Luna

205. *Vise sfărâmate*

206. Dialog galben

207. *Durerea cosmică sau Anița Nadris*

208. *Descifrarea tainelor*

209. *Cerșetorii de destine*

210. *Întrebarea răspunsului*

SEVER SĂSĂRMAN

Spovedania unui învins

Eram prin clasa întâia sau a doua primară când un frate mai mare mi-a dăruit o cutie cu creioane colorate. Darul acesta mi-a adus o imensă bucurie. Ispita culorilor m-a atras irezistibil. Am, început să desenez și să colorez, încât nu m-am mai putut opri. Desenam caiete întregi pe care le dăruiam celor dragi. La liceul din Năsăud am fost încurajat de profesorul de desen, maestrul Câmpeanu, zis „Bibică”, cum îi plăcea. Tot la același liceu, poezia lui Mihai Eminescu, prezentată de strălucitul profesor și mare poet Teohar Mihalaș, mi-a deschis cerul artei, cu o poartă pe care nimeni nu a mai putut-o închide.

În timp ce studiam dreptul la Universitatea din Cluj, frecventam și atelierele de pictură ale studenților, cu doi dintre ei locuiam împreună, în aceeași cameră, la Căminul Emil Racoviță.

Dar, chiar în aceeași perioadă mi-am dat seama că a merge în pictură pe o cale bătătorită nu-i propriu-zis o viață de creație, deoarece gândurile și aspirațiile mele se deosebesc de ale altora. Am decis că unica soluție este

să-mi construiesc drumul în care să vibreze numai vocea mea. Nu am putut accepta încorsetarea gândirii. Îmi place jocul spiritului. Nu a fost ușor. De altfel, arta e o trântă cu moartea. Povestea alchimiei este adevărată.

În căutarea glasului meu am văzut că nimic nu mi se potrivește; din arsenalul picturii, modă, curente artistice, gărzi, avangărzi, stiluri etc. Stilul meu este de a nu avea niciun stil. Eu sunt într-o veșnică căutare a frumosului. Mă simt împins în visul meu de creație de către o taină, pe care nici eu nu o înțeleg.

Mă străduiesc ca din materie să fac spirit iar din culoare lumină. Din desen să

fac arhitectură și din forme echilibru. Pictez mult ca să pot picta bine. Ca la pian. Când termin un tablou mă detașez de el. Parcă nu-mi aparține. Parcă nu l-am făcut eu. Am credința că niciodată nu voi mai putea face așa ceva. Parcă eu nu mai sunt eu. Parcă spiritul meu s-a transferat în acea pictură. Vreau să o văd și să o ating. Apoi să mă îndepărtez de ea.

Uneori port în suflet imaginea a unui tablou zile întregi, luni, poate chiar ani. Dar vine timpul când îl împing pe o pânză. Asta este poetic spus. Fluxul realizării lui mă face să cred că el s-a șlefuit în timp în sufletul meu. Alteori, luminat de o ploaie de vise și mistere, pictez chiar visele mele. Și, de multe ori, tabloul iese mai frumos decât în visul meu. Cine ne trimite acești aștri luminoși? Apare un nou cer, o nouă stea. Și cine îmi aruncă apoi un puhoi de întuneric? Un ghețar ce mă cutremură? O stâncă ce parcă mă ucide? Un joc cosmogonic al spiritului? O întâmplare banală? O sminteală? Nu așa crede.

Acest demers al meu printre culori și visuri e un fel de nebunie a spiritului. Pentru creație aș vrea să fiu nebun, dar cu mintea întreagă.

Artiștilor le rămâne bucuria

creației și a dăruirii. Ajunge! Conștientul și subconștientul, adică spiritul și rațiunea, se întâlnesc pe nicovalea creației. Acolo se vede ce predomină mai mult în noi, visul zămislirii sau demolarea unui vis. Atunci vezi dacă ești învinsul resemnat sau învingătorul umil care se dăruiește.

Am intitulat această mărturisire „Spovedania unui învins” pentru că învinși suntem toți, prin destin. Trăim și murim. Și pentru că nu prea iubesc învingătorii care, aproape toți, sunt îngâmfati și răi, lipsiți de modestie și umilință. Și pentru că întotdeauna am fost alături de cei învinși care, în majoritatea cazurilor, sunt modești, umili, blânzi și buni.

Arta este dialogul dintre cer și pământ. La urma urmei, pentru mine, pictura este o rugăciune în culori. Și ea este viața vieții mele.

De altfel, arta este o taină ca însuși Universul, ca însuși Creatorul lui.

Expoziții colective:

1962

Arad, Galeria Fondului Plastic,
Expoziție Anuală de Artă UAP

1963

Arad, Galeria Fondului Plastic,
Expoziție de Grup UAP

1963

Arad, Galeria Fondului Plastic,
Expoziție Anuală de Artă UAP

1965

Arad, Muzeul Regional,
Expoziție Anuală de Artă UAP

1966

Timișoara,
Expoziția Regională Banat UAP

1966

Arad, Galeria Fondului Plastic,
Expoziție Anuală de Artă UAP

1967

Timișoara,
Expoziția Regională Banat UAP

1970

Arad, Galeria Alfa,
Expoziție Județeană de Artă
UAP

1972

Arad, Sala Forum,
Expoziția „Primăvara
arădeană” UAP

1976-2004

Paris, Salonul Societății
Artiștilor Francezi
Grand Palais du Champs Elysées

1976-1980

Paris, Salonul de Toamnă,
Grand Palais

1976

Sulmona, Italia,
Expoziție româno-italiană

1976-1983

Palermo, Italia
Expoziția Națională de Artă
ASLA

1977-1979

Roma, Italia
Expoziție de Artă
Contemporană SILPA

1977

Materra, Italia
Expoziție Internațională Italo-
Euro-Americană

1977-1978

Pompei, Italia
Concursul Internațional de
Pictură și Sculptură

1978

Casalmaggiore, Italia
Întâlnire de Artă
Contemporană

1978

Napoli, Italia
Bielana de Artă Contemporană

1978-1981

Napoli, Italia
Concursul Internațional de
Pictură „Italia 2000”

1978

Paris, Galeria Duncan
Expoziție Internațională de
Pictură

1978

Cosenza, Italia
Expoziție Națională de Pictură
și Sculptură

1979

Arad, Galeria Alfa,
Expoziție Județeană de Artă
UAP

1979

Parma, Italia
Expoziție de Artă
Contemporană

1979

Quebec, Canada
Expoziție de Artă Europeană

1980

Suceava, „Voronețiana 80”

1980

Poiana Brașov, Expoziție de
Pictură

1981

Roma, Italia, Academia de Artă
Expoziție Internațională de
Pictură

1982

Lugano, Elveția, Villa
Malpensata – Muzeul de Artă
Expoziție Națională a Artiștilor
Ticinezi

1983

Dallas, SUA, Expoziție de Artă
Europeană

1992

Lugano, Elveția, Galeria
Poltera
„Arta de ieri, de azi și de
mâine”

1993

Osaka, Japonia
Expoziție de Artă Europeană

2009

Chișineu, Republica Moldova
Expoziția Bienală
Internațională

2011

Chișineu, Republica Moldova
Expoziția Bienală
Internațională

2011

Arad, Complexul Muzeal Arad
Expoziția Bienală
Internațională

2011

Como, Italia
Expoziția de pictură
– invitat de onoare

2012

Arad, Muzeul județean de Artă
Expoziția Bienală
Internațională de Grafică

Expoziții personale:

	1979
Deva, Galeria Fondului Plastic
1965
Arad, Galeria Fondului Plastic,
UAP	1980
Târgu-Jiu, Muzeul de Artă Gorj
1974-1975
San Gallen, Galeria Rossilitor	1981
Lugoj, Muzeul de Artă
1974
München, Galeria K	1981
București, Casa Fr.Schiller
1976
Cluj-Napoca, Galeria Tribuna	1982
Alba Iulia, Muzeul Unirii
1976
Roma, Centrul Cultural Italian
pentru Relații Europene	1986
Neuchatel, Galeria Lyceum-
Club
1976
Roma, Academia Română	1991
Olten, Galeria Panorama
1976
Arad, Galeria Alfa	1991
Pregassona, Galeria Chicca
1977
Lugano, Palatul Congreselor	1992
St. Moritz, Galeria Mouttas
Muragl
1978
Cluj-Napoca, Galeria RTR	1995
Düsseldorf+Unterrath,
Petruskirche
1978-1980
Bistrița, Casa de Cultură	2004
Massagno, Casa Marugg
1978
Lugano, Galeria BUC	2007
Sibiu, Muzeul Național de Artă
Brukenthal
1979
Triest, Galeria Cesare
Sofianopule	2008
Satu-Mare, Muzeul de Artă
1979
Morcote, Elveția, Galeria
Olivella	2010
Baia-Mare, Muzeul de Artă

2010

Chișinău, Republica Moldova
Muzeul de Artă al Moldovei

2011

Bistrița, Muzeul județean de
Artă

2013

Timișoara, Muzeul de Artă

2015

Arad, Muzeul de Artă

2015

Oradea, Muzeul Țării Crișurilor

2016

Iași, Galeria DANA

2018

Năsăud, Muzeul Grăniceresc

2018

Lugano, Galeria de Artă
Campania

2018

Cluj-Napoca, Muzeul de Artă

Premii și distincții:

A obținut peste 20 de premii și distincții, dintre care amintim:

- Marele Medalion de Aur „Marc Aurelio”, la Concursul Internațional de Pictură „Italia 2000”, Napoli;
- Medalia de Aur, Parma, Casalmaggiore, Expoziție de Artă Contemporană;
- Medalia de Aur, Pompei, Concursul Internațional de Pictură și Sculptură;
- Medalia de Aur, Roma, Academia de Artă, Expoziție Internațională de Pictură;
- Medalia de Argint, Sulmona, Expoziție de Pictură Româno-Italiană; Colierul de Aur de la Regiunea Como, 2011, ca invitat de onoare la expoziția internațională.

LISTA LUCRĂRILOR REPRODUSE

Nr. Crt.	Pagina	Titlul lucrării	Tehnica	Anul creației
1.	28.	Universul meu	guașă	2016
2.	29.	Somnul	T.M.	2012
3.	30.	Catedrala Soarelui	guașă	2014
4.	31.	Dialogul umbrelor	T.M.	2015
5.	32.	Alina	T.M.	2013
6.	33.	Steaua mea	T.M.	2016
7.	34.	Întors din vise	T.M.	2017
8.	35.	Magia culorii	T.M.	2017
9.	36.	Un suspin	T.M.	2015
10.	37.	Redeșteptarea memoriei	guașă	2017
11.	38.	Fetița mamei	guașă	2016
12.	39.	Calea infinitului	T.M.	2016
13.	40.	Regele pescar	T.M.	2017
14.	41.	Zborul spiritului	T.M.	2017
15.	42.	Ștregărița	guașă	2016
16.	43.	Portretul speranțelor	T.M.	2017
17.	44.	Un soare viu	T.M.	2016
18.	45.	Primăvară	T.M.	2015
19.	46.	Speranțele dragostei	guașă	2016
20.	47.	Ultimul orizont	T.M.	2015
21.	48.	Portretul gândurilor	guașă	2016
22.	49.	Zborul culorilor	T.M.	2016
23.	50.	Soarele mării	T.M.	2012
24.	51.	Speranțe spulberate	guașă	2016
25.	52.	Șoapta ultimului prieten	guașă	2016

Nr. Crt.	Pagina	Titlul lucrării	Tehnica	Anul creației
26.	53.	Visul primăverii	T.M.	2015
27.	54.	Logica fără logică	T.M.	2016
28.	55.	Soarele și marea	T.M.	2015
29.	56.	Amintiri uitate	guașă	2016
30.	57.	Memoria uitării	guașă	2015
31.	58.	Dezlegarea tainelor	guașă	2015
32.	59.	Fericirea primăverii	T.M.	2015
33.	60.	Coșmarul viu	guașă	2016
34.	61.	Pulbere cosmică	T.M.	2015
35.	62.	Un vis uitat	T.M.	2016
36.	63.	Dureri înăbușite	guașă	2016
37.	64.	Pacea pământului	T.M.	2016
38.	65.	Sămânță de lumină	T.M.	2017
39.	66.	Vise nevisate	T.M.	2017
40.	67.	Infinitul unui vis	guașă	2016
41.	68.	Copacul nemuririi	T.M.	2015
42.	69.	Întâlnirea gândurilor	T.M.	2016
43.	70.	Liniștea tăcerii	T.M.	2016
44.	71.	Bucuria unui vis	T.M.	2016
45.	72.	Paradisul	T.M.	2014
46.	73.	Copacul cerului	T.M.	2014
47.	74.	Portretul mâhnirii	T.M.	2015
48.	75.	Vraja culorilor	T.M.	2016
49.	76.	Căutători în stele	guașă	2016
50.	77.	Focul speranțelor	T.M.	2016
51.	78.	Amintiri apuse	T.M.	2017
52.	79.	Drumuri spre cer	T.M.	2016

Nr. Crt.	Pagina	Titlul lucrării	Tehnica	Anul creației
53.	80.	Învingătorul tristeții	T.M.	2016
54.	81.	O pădure dintr-o ghindă	T.M.	2014
55.	82.	Un visător optimist	T.M.	2012
56.	83.	Pierdut în vise	T.M.	2016
57.	84.	Isus, Bunul Isus	guașă	2014
58.	85.	Cântecul vântului	T.M.	2008
59.	86.	Copilul dorului	guașă	2016
60.	87.	Mândria destinului	T.M.	2016
61.	88.	Ambiții deșarte	T.M.	2015
62.	89.	Rugăciune	T.M.	2010
63.	90.	Portretul durerii	guașă	2015
64.	91.	Cobzarul	T.M.	2008
65.	92.	Filozoful din Atena	T.M.	2016
66.	93.	Turnul misterelor	T.M.	2007
67.	94.	Supărarea supărării	guașă	2016
68.	95.	Iluzii schimbate	T.M.	2016
69.	96.	Căutarea destinului	T.M.	2016
70.	97.	Citirea viitorului	T.M.	2015
71.	98.	Irina	guașă	2016
72.	99.	Pământul dintâi	T.M.	2014
73.	100.	Marea Cosmică	T.M.	2012
74.	101.	Descifrarea infinitului	T.M.	2010
75.	102.	Aurul din soare	T.M.	2011
76.	103.	Tristețea durerii	guașă	2016
77.	104.	O rază de speranță	T.M.	2014
78.	105.	Primăvară	T.M.	2016
79.	106.	Meditație	guașă	2016

Nr. Crt.	Pagina	Titlul lucrării	Tehnica	Anul creației
80.	107.	Copii luminii	T.M.	2015
81.	108.	Stingerea visului	T.M.	2017
82.	109.	Emoții în culise	guașă	2015
83.	110.	Tainele neînțelese	guașă	2014
84.	111.	În zbor spre vise	T.M.	2016
85.	112.	O liniște cosmică	guașă	2017
86.	113.	Căutători de stele	T.M.	2016
87.	114.	Un portret din altă viață	T.M.	2016
88.	115.	Gluguța și umbra ei	T.M.	2012
89.	116.	Lumea speranțelor	guașă	2015
90.	117.	Portretul disperării	guașă	2016
91.	118.	Calea cerului	T.M.	2017
92.	119.	Echilibru echilibrat	guașă	2015
93.	120.	Ultimul apus	T.M.	2013
94.	121.	Prezențe pentru nemurire	guașă	2015
95.	122.	Un cosmos viu	T.M.	2013
96.	123.	Caprele căprarului	guașă	2015
97.	124.	Învierea	T.M.	2016
98.	125.	Surorile Haris	guașă	2016
99.	126.	Omul nădejdi	T.M.	2017
100.	127.	Minunea mării	T.M.	2015
101.	128.	Salcia care plânge	T.M.	2015
102.	129.	Regina amazoanelor	T.M.	2010
103.	130.	Trei runcani	guașă	2016
104.	131.	Zeul universului	T.M.	2016
105.	132.	Taina iubirii	guașă	2016
106.	133.	Un paradis pe tera	T.M.	2017

Nr. Crt.	Pagina	Titlul lucrării	Tehnica	Anul creației
107.	134.	Alungarea melancoliei	T.M.	2016
108.	135.	Umbra durerii	guașă	2016
109.	136.	Îndrăgostiții de viață	T.M.	2017
110.	137.	Peisaj pentru mioare	T.M.	2017
111.	138.	Întrebarea întrebării	T.M.	2016
112.	139.	Portretul trist	guașă	2015
113.	140.	Cerul mării	T.M.	2010
114.	141.	Universuri abstracte	T.M.	2014
115.	142.	Mâhnirea spiritului	guașă	2015
116.	143.	Trezirea rugăciunii	T.M.	2015
117.	144.	Dulceața vieții	T.M.	2017
118.	145.	Muzica luminii	T.M.	2015
119.	146.	Dialogul visurilor	T.M.	2016
120.	147.	Seara dorurilor	T.M.	2015
121.	148.	Masca roșie	T.M.	2015
122.	149.	Vicovence	guașă	2014
123.	150.	Copacul alb	T.M.	2015
124.	151.	Înălțarea spiritelor	T.M.	2014
125.	152.	Portretul mulțumirii	T.M.	2016
126.	153.	Un templu antic	T.M.	2016
127.	154.	Cântecul bucuriei	guașă	2016
128.	155.	Ferma plăvanilor	guașă	2015
129.	156.	Zeul speranțelor	T.M.	2016
130.	157.	Un deșert pe Terra	T.M.	2014
131.	158.	Soarele negru	T.M.	2010
132.	159.	Așteptarea visului	guașă	2016
133.	160.	Supraviețuirea	T.M.	2017

Nr. Crt.	Pagina	Titlul lucrării	Tehnica	Anul creației
134.	161.	Umbra luminii	T.M.	2015
135.	162.	Plânsul tristeții	T.M.	2015
136.	163.	Drumul cerului	T.M.	2016
137.	164.	Maria	guașă	2015
138.	165.	Bucuria revederii	guașă	2015
139.	166.	Masca deșertăciunii	T.M.	2014
140.	167.	Cerul roșu	T.M.	2015
141.	168.	Luna albastră	guașă	2008
142.	169.	Ultima șoaptă	guașă	2015
143.	170.	Ciobănaș de la mioare	guașă	2014
144.	171.	Înserare	T.M.	2014
145.	172.	Preocuparea preocupărilor	guașă	2016
146.	173.	Un soare în cosmos	T.M.	2015
147.	174.	Portretul galben	T.M.	2015
148.	175.	Seara amintirilor	T.M.	2016
149.	176.	Căutarea cărărilor	guașă	2017
150.	177.	Americanul	guașă	2015
151.	178.	Simfonia culorilor	T.M.	2016
152.	179.	Tulburarea tăcerii	guașă	2016
153.	180.	Portretul albastru	T.M.	2016
154.	181.	Mulțumirea destinului	T.M.	2016
155.	182.	Portretul alb	guașă	2017
156.	183.	Omul cu mârțoaga	guașă	2016
157.	184.	Irina	guașă	2016
158.	185.	Izvorul culorilor	T.M.	2015
159.	186.	Bucuria bucuriilor	T.M.	2017
160.	187.	Taina tainelor	T.M.	2017

Nr. Crt.	Pagina	Titlul lucrării	Tehnica	Anul creației
161.	188.	Supărări întruchipate	guașă	2014
162.	189.	Căile veșniciei	T.M.	2015
163.	190.	Stăpânul timpului	T.M.	2015
164.	191.	Redeșteptarea	T.M.	2015
165.	192.	Îndrăgostit de visuri	T.M.	2016
166.	193.	Diana și plăvanii	T.M.	2008
167.	194.	Vicoveanca	guașă	2016
168.	195.	Caprele mele	T.M.	2015
169.	196.	Spaima destinului	T.M.	2012
170.	197.	Visuri visate	T.M.	2017
171.	198.	Ispita culorilor	T.M.	2016
172.	199.	Omul fără de suspine	guașă	2015
173.	200.	Cerul înstelat	T.M.	2007
174.	201.	Surorile din Alba	guașă	2015
175.	202.	Trăirea speranțelor	guașă	2014
176.	203.	Zbuciumul mării	T.M.	2013
177.	204.	Calea speranțelor	T.M.	2016
178.	205.	Disprețul fanteziei	guașă	2016
179.	206.	Surâsul vieții	T.M.	2017
180.	207.	Miracolul culorilor	T.M.	2016
181.	208.	Căutarea căilor deșarte	T.M.	2015
182.	209.	O ființă chinuită	guașă	2016
183.	210.	Fantezia culorii	T.M.	2015
184.	211.	Dialogul Alinei	T.M.	2016
185.	212.	Dincolo de culoare	T.M.	2015
186.	213.	Mulțumirea sorții	T.M.	2017
187.	214.	Flori din paradis	T.M.	2005

Nr. Crt.	Pagina	Titlul lucrării	Tehnica	Anul creației
188.	215.	Profilul Anei	T.M.	2010
189.	216.	Fantastica mare	T.M.	2016
190.	217.	Fantezia unui vis	T.M.	2017
191.	218.	Culorile din visul meu	T.M.	2016
192.	219.	Luna din vis	guașă	2016
193.	220.	Răzvrățiții din Ihatca	T.M.	2017
194.	221.	O rază de lună	T.M.	2012
195.	222.	Suferința amintirilor	T.M.	2017
196.	223.	Umbra spiritului	T.M.	2017
197.	224.	Angelina cea bună	guașă	2016
198.	225.	Înfruntarea destinului	T.M.	2011
199.	226.	Cântarea pământului	T.M.	2012
200.	227.	Trezirea rugăciunii	T.M.	2013
201.	228.	Stăpân pe vise	T.M.	2016
202.	229.	Neînțelețul minunii	T.M.	2017
203.	230.	Domnița Iulia	T.M.	2014
204.	231.	Actrițele Circului LUNA	guașă	2016
205.	232.	Vise sfărâmate	T.M.	2017
206.	233.	Dialog galben	T.M.	2016
207.	234.	Durerea cosmică sau Anița Nadris	guașă	2016
208.	235.	Descifrarea tainelor	T.M.	2017
209.	236.	Cerșetorii de destine	T.M.	2016
210.	237.	Întrebarea răspunsului	T.M.	2016

mi

ISBN 88-901495-9-0 207673